

Høgskulen på Vestlandet

Masteroppgåve 30 studiepoeng

MASO590-0-2024-VÅR-FLOW assign

Predefinert informasjon

Startdato: 24-05-2024 09:00 CEST
Sluttdato: 07-06-2024 14:00 CEST
Eksamensform: Masteroppgave
Termin: 2024 VÅR
Vurderingsform: Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode: 203 MASO590 1 O 2024 VÅR
Intern sensor: (Anonymisert)

Deltaker

Kandidatnr.: 118

Informasjon fra deltaker

Antall ord *: 20069

Egenerklæring *:

Ja

**Jeg bekrefter at jeg har
registrert**

oppgavetittelen på

norsk og engelsk i

StudentWeb og vet at

denne vil stå på

vitnemålet mitt *:

Ja

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)
Gruppenummer: 6
**Andre medlemmer i
gruppen:** 107

Jeg godkjenner avtalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

Er masteroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved

Nei

Er masteroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller of

Nei

MASTEROPPGAVE

Kjærlighetsbegrepet – et paradoks i
barnevernsarbeid

The Concept of Love – A Paradox in Child
Welfare Work

Sina Flatøy Bakka & Amalie Sortland Johannessen

**Master i sosialvitenskap, studieretning
barnevernsarbeid**

**Fakultet for helse- og sosialvitenskap, Institutt for velferd
og deltaking**

07.06.2024

Kjærlighetsbegrepet - et paradoks i barnevernsarbeid

En kvalitativ studie om forståelse og anvendelse av
kjærlighetsbegrepet blant miljøterapeuter på
barnevernsinstitusjoner.

Forord

Studiet master i sosialvitenskap, studieretning barnevernsarbeid, har vært to spennende og lærerike år. Særlig masteroppgaven vår har fått oss til å reflektere over vår rolle som profesjonsutøvere og har vekket engasjement i oss. Vi har begge et sterkt ønske om at alle barn og unge skal få oppleve kjærlyghet og omsorg, og vi valgte derfor å fordypet oss i temaet. Forskningsprosjektet har styrket vår kompetanse om kjærlyghetsbegrepet og påvirket oss som miljøterapeuter. Vi begge arbeider som miljøterapeuter på barnevernsinstitusjoner og prosjektet har gjort at vi har en større bevissthet rundt kjærlyghet i det miljøterapeutiske arbeidet. Dette har gitt oss et viktig kunnskapsgrunnlag som vi har med oss i sosialfaglige vurderinger. Vi opplever dermed at studiet og masteroppgaven har styrket oss som profesjonsutøvere.

Vi vil takke våre informanter for at de sa seg villige til å stille til intervju, og for alle de gode og viktige refleksjonene de har delt med oss. Våre informanter har vært åpne og delt erfaringer fra miljøterapeutisk arbeid på barnevernsinstitusjoner, som har gitt oss en bredere forståelse av kjærlyghetsbegrepet. De har vist oss hvor viktig det er at sårbare barn og unge får tilstrekkelig med kjærlyghet og omsorg. Videre vil vi takke vår dyktige masterveileder, som har gitt oss gode faglige innspill, konstruktive tilbakemeldinger og som har vist stort engasjement for temaet. Vi vil også takke gode medstudenter og kollegaer som har hjulpet oss med å rekruttere informanter.

Bergen, juni 2024

Sina Flatøy Bakka & Amalie Sortland Johannessen

“Det korteste streif av ekte kjærlyghet kan gi næring til et helt liv”

- Linda Olsson, 2005

Sammendrag

I dette forskningsprosjektet har vi utforsket miljøterapeuter på barnevernsinstitusjoners forståelse og anvendelse av kjærlighetsbegrepet. På bakgrunn av implementeringen av kjærlighetsbegrepet i 2018 i barnevernsloven (2021, § 1-1), har vi et ønske om å belyse et dagsaktuelt tema og fordype oss i hvordan begrepet bidrar til endring i barnevernsarbeid. Implementeringen av begrepet har skapt en nasjonal og internasjonal debatt, der det er uenighet om hvorvidt kjærlighet skal lovfestes. Vi har begge erfaring med miljøterapeutisk arbeid på barneverninstitusjoner og ønsker å anvende vår kunnskap i møte med barn og unge. Vi har dermed utarbeidet følgende problemstilling: *Hvordan forstår miljøterapeuter som arbeider i medlevertturnus på barnevernsinstitusjoner kjærlighetsbegrepet, og har de erfaring med kjærlighet i profesjonsutøvelsen?*

For å utforske vår problemstilling har vi gjennomført fem kvalitative intervjuer med miljøterapeuter som arbeider i medlevertturnus på barnevernsinstitusjoner, samt benyttet oss av relevant teori og forskning. Vårt teoretiske grunnlag innledes med å vise til ulike dimensjoner av kjærlighetsbegrepet der vi presenterer begrepene profesjonell kjærlighet og nestekjærlighet, før vi sammenligner kjærlighet og omsorg. Deretter viser vi til debatten om lovfestet kjærlighet i et internasjonalt perspektiv og går videre inn på menneskets primære behov for kjærlighet sett i lys av Abraham Maslows behovspyramide. Følgelig presenterer vi Axel Honneths anerkjennelsesteori, før vi avslutningsvis gjør rede for Pierre Bourdieus habitusbegrep.

Vi har benyttet kvalitativ metode og har latt oss inspirere av refleksiv tematisk analyse, gjennom å anvende enkelte steg i vår analyseprosess. Forskningsprosjektets funn er videre belyst gjennom en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming. Våre informanter trekker frem at kjærlighet er essensielt i det miljøterapeutiske arbeidet med ungdommer på barnevernsinstitusjoner, og er en forutsetning for å bygge trygge og utviklingsstøttende relasjoner. Informantenes forståelse av kjærlighetsbegrepet er ulik, men det er noen grunnleggende likheter i deres perspektiver. Dette er likheter som omhandler å bry seg på ekte, være genuin og sette grenser i møte med ungdommene. Skillet mellom anvendelsen av begrepene omsorg og kjærlighet er også en sentral avveielse, der kjærlighet kan oppleves for privat. Likevel er samtlige av våre informanter positive til kjærlighetsbegrepet og fremhever

fysisk nærhet, bruk av personlige og profesjonelle egenskaper, faglig kunnskap og tillærte forståelsesrammer/metoder som viktige faktorer for å utøve kjærlighet. Samtidig som våre informanter er positive til implementeringen av kjærlighetsbegrepet i lovverket, utviser de usikkerhet rundt hvorvidt lovendringen vil bidra til en reell endring i praksis.

Abstract

In this research project, we have explored how institutional social workers at Residential Child Care Institutions understand and apply the concept of love. Following the implementation of the concept of love in the Child Welfare Act in 2018 (2021, § 1-1), we aim to shed light on a timely issue and delve into how this concept contributes to changes in the professional practice of child welfare. The implementation of the concept has led to a national and international debate, where there is contention regarding whether love should be legislated. Both of us have experience with institutional social work in Residential Child Care Institutions and wish to apply our knowledge in interactions with children and adolescents. We have formulated the following research question: *How do the institutional social workers working on rotation within Residential Child Care Institutions understand the concept of love, and do they have experience with love in their professional practice?*

To explore our research question, we conducted five qualitative interviews with institutional social workers working on rotation within Residential Child Care Institutions, using relevant theory and research. Our theoretical foundation begins by presenting various dimensions of the concept of love, discussing professional love and compassionate love before comparing love and care. Subsequently, we address the debate surrounding legislated love from an international perspective and further delve into humanity's primary need for love as viewed through Abraham Maslow's Hierarchy of Needs. Consequently, we present Axel Honneth's Theory of Recognition and finally accounting for Pierre Bourdieu's concept of Habitus.

We used a qualitative method and have been inspired by reflexive thematic analysis by employing certain steps in our analysis process. The findings of the research project are further illuminated through a phenomenological-hermeneutic approach. Our informants highlight that love is essential in institutional social work with adolescents in Residential Child Care Institutions and is a prerequisite for building secure and supportive relationships. The informants' understanding of the concept of love varies, but there are also some fundamental similarities in their perspectives. This involve caring genuinely, being authentic, and setting boundaries when interacting with the youth. The distinction between the use of the terms care and love is also a central consideration, where love can feel too private. Nonetheless, all our informants are positive about the concept of love and highlight physical closeness, the use of personal and professional qualities, professional knowledge, and learned frameworks/methods as important factors in demonstrating love. While our informants are

positive about the implementation of the concept of love in legislation, they express uncertainty about whether the legal change will lead to real change in practice.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	11
1.1 Bakgrunn.....	11
1.2 Problemstilling.....	13
1.3 Begrepsavklaring.....	14
1.3.1 Barnevernsinstitusjon	14
1.3.2 Ungdommer på barnevernsinstitusjon	14
1.3.3 Miljøterapi	15
1.4 Oppgavens oppbygning.....	15
2. Vitenskapsteoretisk ståsted	16
2.1 Fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming	17
3. Teoretiske forståelsesrammer og kunnskapsgrunnlag	18
3.1 Kjærlighetsbegrepet	19
3.1.1 Omsorgsbegrepet vs. kjærlighetsbegrepet	19
3.1.2 Kjærlighetsbegrepet - en internasjonal debatt	20
3.1.3 Behovet for kjærlighet	21
3.2 Anerkjennelsesteori	23
3.3 Habitus	24
4. Metode	25
4.1 Kvalitativ metode	25
4.1.1 Datainnsamling og personvern.....	26
4.1.2 Intervju.....	27
4.1.3 Utvalg og rekrutteringsprosessen	27
4.2 Analyse.....	28
4.3 Kvalitet i kvalitativ forskning	30
4.3.1 Validitet og reliabilitet.....	30
4.3.2 Refleksivitet.....	31

4.4	Forskningsetikk	32
4.4.1	Etiske vurderinger	32
5.	Presentasjon av funn	34
5.1	Miljøterapeuters forståelse av kjærlighet	34
5.1.1	Kjærlighet handler om å bry seg på ekte og sette grenser	34
5.1.2	Ulik oppfatning av omsorgsbegrepet sett i lys av kjærlighetsbegrepet	35
5.1.3	Kjærlighet som et privat begrep og kritiske refleksjoner rundt profesjonell kjærlighet	36
5.2	Opplevelser og erfaringer med kjærlighetsbegrepet	38
5.2.1	Miljøterapeuters erfaringer med kjærlighet på barnevernsinstitusjoner	38
5.2.2	Utfordringer rundt kjærlighetsutøvelse på barnevernsinstitusjoner	39
5.3	Relasjonelt arbeid som en forutsetning for kjærlighetsutøvelse	41
5.3.1	Personlige og profesjonelle egenskaper som er viktig i det relasjonsbyggende arbeidet	42
5.3.2	Medleverturnus påvirkning på det relasjonelle arbeidet	45
5.3.2.1	Forskjellen mellom barneverninstitusjoner og barneverntjenesten	45
5.3.2.2	Betydningen av medleverturnus	45
5.4	Refleksjoner rundt lovendringen	47
6.	Diskusjon	49
6.1	Kjærlighet - et komplekst begrep	49
6.2	Hvilken funksjon har implementeringen av kjærlighetsbegrepet?	54
6.2.1	Utfordringer med lovfesting av kjærlighetsbegrepet	55
7.	Avslutning	62
7.1	Forslag til videre forskning	63
8.	Referanseliste	65

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

I 2018 vedtok Stortinget at *kjærlighet* skulle implementeres i formålsparagrafen i Lov om barnevern av 18.06.2021 § 1-1 (barnevernsloven), og ved årsskiftet til 2022 trådte en ny barnevernsreform i kraft (Stortinget, 2018). Lovens formål er å bidra til bedre barnevernfaglig arbeid, styrke barn og foreldres rettssikkerhet, samt vektlegge forebygging og tidlig innsats (Prop 133 L (2020-2021), s. 15). Kjærlighetsbegrepet supplerer *omsorgsbegrepet* som allerede var en lovfestet rettighet for norske barn (Prop 169 L, 2016-2017, s. 25). I formålsparagrafen til dagens barnevernslov (2021, § 1-1) går det frem at “Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse”, og det presiseres at også kjærlighet skal inngå i det sosialfaglige arbeidet med barn og unge i Norge i dag. Implementeringen av begrepet har skapt en nasjonal debatt, der det er uenighet om hvorvidt kjærlighet skal være en lovfestet rettighet. Kjærlighetsbegrepet har også fått et økt internasjonalt fokus. I fortalen til Forente nasjoners (FN) barnekonvensjon fremkommer det at statene som har skrevet under på konvensjonen “erkjenner at barn bør vokse opp i et familiemiljø, i en atmosfære av glede, kjærlighet og forståelse for å sikre full og harmonisk utvikling av deres personlighet” (United Nations, 1989).

Den ideelle stiftelsen *Forandringsfabrikken* har vært en viktig pådriver for implementeringen av kjærlighetsbegrepet i norsk barnevernlov (Skivenes, 2018, s. 17). Forandringsfabrikken består av ungdommer som selv har erfaringer fra offentlige velferdssystemer, som psykisk helsevern, skole, kriminalomsorg og barnevern (Eek-Larsen et al., 2019, s. 10). I 2013 startet Forandringsfabrikken utviklingsprogrammet *Mitt Liv Barnevern* der kjærlighetsbegrepet er én av kjerneverdiene (Alexander proff et al., 2018, s. 57). Utviklingsprogrammet består av *Barnevernsproffer*, som er barn og unge med personlige erfaringer med barnevern og har som hensikt å sikre brukerkunnskap (Skivenes, 2018, s. 17). Formålet med *Mitt Liv Barnevern* er blant annet å skape et barnevern som føles trygt og som skal være en ressurs for barn og unge som er i kontakt med barnevernet (Alexander proff et al., 2018, s. 38). Forandringsfabrikken og Barnevernsproffene hevder at innføringen av kjærlighetsbegrepet i lovverket er et viktig steg for å sikre barn og unges rettigheter i norsk barnevern. Barnevernsproffene (2017, s. 2-3) har arbeidet med å lage en felles tolkning av kjærlighet og definerer begrepet som det “å bli møtt med menneskevarme”. De ønsker at barn i møte med ansatte i det norske barnevernet

skal oppleve varme og erfare normalitet i form av å motta kjærlighet (Prop 106 L (2012-2013), s. 31).

I forslaget til lovendringen omtaler Barne- og likestillingsdepartementet kjærlighetsbegrepet som en viktig symbolsk verdi (Prop 169 L (2020-2021), s. 25). Kjærlighet er imidlertid et vidt og omdiskutert begrep, som kan defineres på ulike måter. Implementeringen av kjærlighetsbegrepet i norsk lov har derfor skapt en nasjonal debatt (Skivenes, 2018, s. 17; Økland & Sørtdal, 2020, s. 126). Diskusjonen baserer seg ikke på at kjærlighetsbegrepet inkluderes, men kritikere er usikre på hvordan begrepet skal utøves i praksis (Økland & Sørtdal, 2020, s. 132). På den ene siden argumenteres det for at omsorgsbegrepet ikke er dekkende nok, og at det i større grad bør løftes frem at kjærlighet er et behov barn og unge skal ha rett på (Barnevernsproffene, 2017, s. 3). På den andre siden blir det belyst at kjærlighetsbegrepet er uklart og vanskelig å definere, og at kjærlighet er noe som skjer innad i den private sfære og derav ikke kan kobles til en profesjonell setting (Thrana, 2016, s. 108; Thrana, 2022, s. 87; Økland & Sørtdal, 2020, s. 132). Neumann problematiserer også at kjærlighet som en kjernekompetanse iverksettes parallelt med et forhøyet fokus på et mer evidensbasert barnevern. Det på bakgrunn av at kjærlighet ikke gir målbare resultater, noe som er en forutsetning for evidensbasert kunnskap (Neumann, 2021, s. 301). Debatten belyser derfor hvorvidt endringen i lovverket skaper en reell endring i det sosialfaglige arbeidet med barn og unge, eller om det eksisterende omsorgsbegrepet er mer hensiktsmessig (Prop. 169 L (2016–2017), s. 21; Neumann, 2021).

Ungdommers rettigheter på barnevernsinstitusjoner er etter barnevernreformen regulert i barnevernsloven kapittel 10 (2021). Primærmålgruppen for barnevernsinstitusjoner er barn og unge som har behov for systematisk utviklingsstøtte og som kan nyttiggjøre seg av tilbudet (Prop 133 L (2020-2021), s. 48). Ved utgangen av 2022 var det 1035 barn og unge som bodde på barnevernsinstitusjoner (Statistisk sentralbyrå, 2023). Ungdommene har ofte sammensatte utfordringer og har behov for oppfølging på flere områder (Prop 133 L (2020-2021), s. 49). Barn og unge som bor på institusjon har ofte dårligere skolerresultater og får hyppigere oppfølging fra barne- og ungdomspsykiatrien, sammenlignet med ungdom med andre tiltak fra barneverntjenesten (Prop 133 L (2020-2021), s. 49). Ungdommer på barnevernsinstitusjoner rapporterte også om lavere livskvalitet sammenlignet med ungdom i den generelle befolkningen (Kayed et al., 2015, s. 11). De har også lavere sysselsetting og

deltakelse i samfunnet, noe som kan være en risiko for utenforskap (Drange et al., 2022). Rapporteringene viser til at ungdommer på barneverninstitusjoner er sårbare og kan indikere et stort behov for trygge rammer, som barnevernsinstitusjoner skal tilrettelegge for. En kjernevirksomhet av institusjonstilbudet er å legge til rette for at ungdommene får kjenne på normalitet gjennom varme og kjærlighet fra voksenpersoner (Prop 106 L (2012-2013), s. 30)). Institusjonstilbudet skal kunne gi ungdommene økt livskvalitet og positive livsendringer (Prop 133 L (2020-2021), s. 48).

1.2 Problemstilling

Vi som utarbeider dette forskningsprosjektet er utdannet sosialarbeidere og har begge erfaring som miljøterapeuter med barn og unge på ulike arenaer. I de siste årene har vi arbeidet i medlevertturnus på barnevernsinstitusjoner. Medlevertturnus er en organisasjonsstruktur som tilrettelegger for et kontinuerlig arbeid på institusjoner over tid og innebærer at miljøterapeuter bor sammen med ungdommene over flere dager (Moland & Bråthen, 2012, s. 26). Formålet med medlevertturnus er å skape kontinuitet, stabilitet og nær voksenkontakt, som er essensielt i det miljøterapeutiske arbeidet (Olberg, 2010, s. 21). Vi synes det har vært lærerikt å jobbe tett på ungdommer i medlevertturnus på barnevernsinstitusjoner og erfarte tidlig at en sentral oppgave for miljøterapeutene er å skape et hjem. Vi har en oppfatning av at kjærlighetsbegrepet kan ha en annen betydning på barnevernsinstitusjoner sammenlignet med andre arenaer hvor det arbeides sosialfaglig med barn og unge, eksempelvis barneverntjenesten.

Etter fullført mastergrad har vi begge et ønske om å fortsette å arbeide miljøterapeutisk med barn og unge. Vi håper at arbeidet med vår masteroppgave kan gi oss en utvidet forståelse av hvordan det kan oppleves å være miljøterapeut på barnevernsinstitusjoner og hjelpe oss til å forstå hvordan kjærlighetsbegrepet kan forvaltes i praksis. Formålet med vårt forskningsprosjekt er ikke å gå i dybden av selve kjærlighetsbegrepet. Vi ønsker derimot å utforske miljøterapeutenes synspunkter om begrepet og hva kjærlighet betyr for dem i møte med ungdommer på barnevernsinstitusjoner. Etter å ha lest oss opp på temaet har vi fått et inntrykk av at miljøterapeutenes stemme i liten grad kommer frem i nåværende forskning. Vi ønsker dermed at vårt forskningsprosjekt skal være et bidrag til eksisterende litteratur og belyse et viktig og dagsaktuelt tema, der miljøterapeutenes stemme blir løftet frem.

Vi har utarbeidet følgende problemstilling:

Hvordan forstår miljøterapeuter som arbeider i medlevertturnus på barnevernsinstitusjoner kjærlighetsbegrepet, og har de erfaring med kjærlighet i profesjonsutøvelsen?

1.3 Begrepsavklaring

1.3.1 Barnevernsinstitusjon

Norske barnevernsinstitusjoner drives av offentlige aktører, som Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) og kommuner, samt private aktører og ideelle organisasjoner (Kvaran & Holm, 2012, s. 42; Prop 133 L (2020-2021), s. 47). Et viktig formål med institusjonsplasseringer er å gi nødvendig omsorg og utviklingsstøtte, og samtidig forberede ungdommene til livet etter institusjonsoppholdet. Det finnes ulike former for barnevernsinstitusjoner, som akuttinstitusjoner, behandlingsinstitusjoner og omsorgsinstitusjoner (NOU 2023: 24, s. 51; Prop 133 L (2020-2021), s. 47). I vårt forskningsprosjekt ønsker vi å intervju miljøterapeuter på omsorgsinstitusjoner. Valget vårt omhandler at ungdommer som bor på omsorgsinstitusjoner ofte blir boende i lengre perioder, sammenlignet med akuttinstitusjoner og behandlingsinstitusjoner (NOU 2023:24, s. 54). I denne oppgaven refererer vi derfor til omsorgsinstitusjon når vi anvender begrepet barnevernsinstitusjon eller institusjon.

1.3.2 Ungdommer på barnevernsinstitusjon

Flertallet av ungdommer som bor på barnevernsinstitusjoner er mellom 13 og 18 år, og institusjonstilbudet er for ungdom som trenger mer systematisk hjelp og tettere oppfølging enn det et fosterhjem kan gi (Prop 133 L (2020-2021), s. 48). I denne oppgaven vil vi benytte oss av begrepene ungdom og barn og unge.

1.3.3 Miljøterapi

Miljøterapi er et fag det kan være utfordrende å fange essensen av (Bakken, 2020, s. 27) og det eksisterer ulike definisjoner av begrepet. Vi har valgt å benytte oss av følgende definisjon: "Miljøterapi er en systematisk og gjennomtenkt tilretteleggelse av miljøets psykologiske, sosiale og materielle/fysiske betingelser i forhold til individets og gruppens situasjon og behov. Hensikten med dette er å fremme deres muligheter til læring, mestring og personlig ansvar" (Larsen & Selnes, 1974, s. 14). En systematisk og gjennomtenkt tilrettelegging kan i denne sammenhengen forstås som en reflektert og bevisst organisering av miljøet rundt ungdommene (Larsen, 2022, s. 16).

1.4 Oppgavens oppbygning

Følgende gis en kort redegjørelse for masteroppgavens videre innhold.

I kapittel 2 presenterer vi vårt vitenskapsteoretiske ståsted og gjør rede for en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming.

I kapittel 3 gjør vi rede for oppgavens teoretiske perspektiver og kunnskapsgrunnlag. Innledningsvis presenterer vi ulike forståelser av kjærlighet, og sammenligner kjærlighets- og omsorgsbegrepet. Deretter går vi inn på kjærlighetsbegrepet i en internasjonal kontekst. Vi vil også presentere behovet for kjærlighet i lys av behovspyramiden, anerkjennelsesteori og habitusbegrepet.

I kapittel 4 fremgår vår metodiske fremgangsmåte og analyseprosess. Kapittelet starter med en redegjørelse av kvalitativ metode, før vi går videre inn på hvordan vi har analysert våre funn med inspirasjon fra refleksiv tematisk analyse. Avslutningsvis vil vi presentere forskningsetikk og våre etiske overveielser i arbeidet med forskningsprosjektet.

I kapittel 5 fremlegges sentrale funn fra våre kvalitative intervjuer med miljøterapeuter fra barnevernsinstitusjoner. Funnene er kategorisert i fire hovedtemaer: miljøterapeutenes forståelse av kjærlighet, opplevelser og erfaringer med kjærlighetsbegrepet, relasjonelt arbeid som en forutsetning for kjærlighetsutøvelse og refleksjoner rundt lovendringen. Samtlige av hovedtemaene har underkategorier.

I kapittel 6 vil vi diskutere og drøfte våre funn opp mot valgt teori og forskning for å besvare vår problemstilling. I underkapittel 6.1 drøftes kjærlighetsbegrepets betydning, samt kritiske refleksjoner rundt begrepet. I 6.2 tar vi for oss implementeringen av kjærlighetsbegrepets funksjon, før vi i kapittel 6.2.1 går videre inn på utfordringer med lovfestingen.

Kapittel 7 er en oppsummerende avslutning med oppgavens hovedfunn og konklusjon. Avslutningsvis vil vi presentere forslag til videre aktuell forskning.

2. Vitenskapsteoretisk ståsted

Våre forståelsesrammer er ikke nøytrale og alle forestillinger og tenkemåter er preget av tidligere erfaringer og ervervet kunnskap. Hvordan vi forstår verden påvirker hvordan vi tilegner oss og tolker ny kunnskap, og danner grunnlaget for hvordan vi i vitenskapelig forskning har forutinntatte perspektiver av ulike fenomener (Brottveit, 2018, s. 16). Vitenskap og kunnskap er omfattende og ikke-entydige begreper, og kan derfor defineres på ulike måter. Kunnskap omhandler ikke bare våre teoretiske kunnskaper, som vi lærer gjennom bøker og litteratur, men kan også være hva vi har lært i praksis (Thomassen, 2006, s. 15; Nygaard, 2020, s. 350). *Vitenskapsfilosofien* studerer hva vitenskap er og hva som kjennetegnes som vitenskapelig kunnskap, og kan defineres som søken etter viten om virkeligheten (Thomassen, 2006, s. 71). Innenfor vitenskapsfilosofien er *vitenskapsteori* en samlebetegnelse for de ulike perspektivene vi kan studere vitenskap fra (Thomassen, 2006, s. 15). I vårt forskningsprosjekt har vi innhentet data om kjærlighetsbegrepet. Etersom kjærlighetsbegrepet er sammensatt og kan ha ulike subjektive definisjoner, kan det stilles spørsmålsteget ved om kjærlighet kan studeres empirisk. Vi ønsker imidlertid å undersøke informantenes egne erfaringer og forståelser av begrepet og hvordan de opplever at kjærlighet utspiller seg i praksis på deres arbeidsplass. I vårt forskningsprosjekt er vi på søken etter subjektive perspektiver og erfaringer og vi har derfor valgt å anvende en *fenomenologisk-hermeneutisk* forskningstilnærming, som kan bidra til økt forståelse av det komplekse og lite entydige begrepet kjærlighet.

2.1 Fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming

Den tyske filosofen Edmund Husserl (1859-1938) anses som grunnleggeren av fenomenologien og hevder at menneskets erfaringer og opplevelser er utgangspunktet for deres kunnskap om verden (Husserl, 2004, s. 15; Brottveit, 2008, s. 47). Ordet fenomenologi kommer fra gresk og kan oversettes til læren om fenomenene (Thisted, 2018, s. 63).

Et *fenomen* kan forstås som “tingene slik de kommer til syne for oss” (Thomassen, 2006, s. 83; Kvarv, 2010, s. 86), og sikter til at vi gjennom det kroppslige og våre sanser får kunnskap om verden (Husserl, 2004, s. 107). En fenomenologisk tilnærming innebærer å gi en beskrivelse av individers egne erfaringer, perspektiver og forståelse av et gitt fenomen (Creswell & Creswell, 2023, s. 15). Hvilke erfaringer mennesker besitter og hvordan de opplever og ser på verden, omtales som *livsverden* (Tanggaard, 2017, s. 83). Livsverden kan også forstås som et sett med selvfølgeligheter som vi baserer vår forståelse på (Wifstad, 2018, s. 103). Menneskers ulike erfaringer og forståelsesmønstre skaper ulike livsverdener der vi oppfatter verden og fenomener på ulike måter. I henhold til en fenomenologisk forståelse er menneskers livsverden grunnlaget for vitenskap (Thomassen, 2006, s. 85). På denne måten er ikke kunnskap nøytral, men påvirket av den enkeltes erfaringer (Husserl, 2004, s. 63; Thomassen, 2006, s. 85). I forskningsøyemed etterstrebes nøytralitet, noe som forutsetter at forskeren setter egen forforståelse i parentes ved å se bort fra egne antagelser og eksisterende teorier (Husserl, 2004, s. 113; Thomassen, 2020, s. 114). På denne måten kan informantene fortelle fritt om sine konkrete opplevelser og erfaringer (Thomassen, 2006, s. 83).

Kritikere av fenomenologien argumenterer imidlertid for at total nøytralitet er umulig (Thomassen, 2006, s. 86), ettersom alle mennesker er influert av sine erfaringer. Et slikt perspektiv er grobunnen for utviklingen av den hermeneutiske forståelsen, der den tyske filosofen Hans-Georg Gadamer (1900-2002) er sentral. Hermeneutikk omtales som fortolkende vitenskap og har som formål å forstå og fortolke mening for å finne meningssammenhenger (Kvarv, 2010, s. 71). Det er derfor gjennom fortolkning vi kan forstå menneskers totale virkelighetsoppfatning (Brottveit, 2008, s. 34). Sentralt innenfor hermeneutikken er at vi alle er påvirket av ubevisste forforståelser, *fordommer*, som danner grunnlaget for vår meningsdannelse og forforståelse (Gadamer, 2012, s. 314; Brottveit, 2008, s. 40). Fordommer er i denne kontekst ikke negativt ladet, men sterkt forankret i vår identitetsdannelse. Med andre ord er våre fordommer det som gjør oss til den vi er (Thomassen, 2006, s. 87). Vår *forståelseshorison*t formes av våre fordommer, som

inkorporerer alle våre levde erfaringer gjennom vår historie og samfunnsmessige kontekst (Gadamer, 2003, s. 58; Kvarv, 2010, s. 71). Dermed hevder Gadamer at vi skal være åpne for andres oppfatning, men at det ikke er mulig å sidestille ens egen forståelseshorisont, slik det skal etter en fenomenologisk forståelse (Gadamer, 2012, s. 105). I motsetning må vi konfrontere oss selv gjennom å stille spørsmål ved våre fordommer og åpne opp for nye perspektiver. I vårt forskningsprosjekt har alle informantene en sosialfaglig utdanning, noe som kan påvirke deres forståelse av kjærlighetsbegrepet. Sentrale faktorer som legger grunnlaget for deres forståelseshorisont er alder, hvordan de selv har opplevd å gi og motta kjærlighet i løpet av livet, samt hvordan samfunnet som helhet definerer og omtaler kjærlighet.

Sentralt i både den fenomenologiske og hermeneutiske tilnærmingen er å forstå fenomener i deres kontekst. Forskjellen er imidlertid at den fenomenologiske forståelsen vektlegger subjektets umiddelbare “her-og-nå” forståelse av et fenomen, der den hermeneutiske tilnærmingen i større grad fokuserer på forståelse av fenomener i dets kulturelle og historiske kontekst. Til tross for sine ulikheter kan den fenomenologiske og hermeneutiske tilnærmingen betraktes som komplementære perspektiver, som vektlegger menneskers erfaringer og meningsdannelse (Thomassen, 2020, s. 119; Gadamer, 2003, s. 41). Det er også samstemthet om at mennesker gjennom språk og dialog kan forstå hverandres perspektiver og levde erfaringer (Gadamer, 2003, s. 34; Jacobsson, et al. 2011, s. 147). Med andre ord er det gjennom dialog vi kan forstå andre og hvorfor de tenker og handler som de gjør (Brottveit, 2008, s. 52; Thisted, 2018, s. 64).

3. Teoretiske forståelsesrammer og kunnskapsgrunnlag

I dette kapitlet følger teori og forskning som er relevant for å belyse vår problemstilling. Innledningsvis vil vi gå nærmere inn på kjærlighetsbegrepet for å videre sammenligne kjærlighets- og omsorgsbegrepet. Deretter vil vi gjøre rede for en internasjonal debatt om kjærlighet i profesjonsutøvelsen, før vi vil presentere kjærlighet som et menneskelig behov sett i lys av *behovspyramiden*. Avslutningsvis i kapitlet vil vi gjøre rede for *anerkjennelsesteori* og *habitusbegrepet*.

3.1 Kjærlighetsbegrepet

Kjærlighetsbegrepet er et vidt begrep som kan tolkes på ulike måter. Kjærlighet forbindes ofte med private og personlige forhold, og kan derfor virke kunstig og fremmed i forbindelse med miljøterapeutisk arbeid på barnevernsinstitusjoner (Thrana, 2022, s. 15). Sett i lys av et sosialfaglig ståsted, kan kjærlighetsbegrepet omhandle det å bry seg og ha omtanke for andre (Thrana, 2022, s. 15). Kjærlighet kan dermed forstås som å ha “ansvar, omsorg, respekt og forståelse for ens medmennesker og ønsket om å hjelpe dem i livet” (Fromm, 1991, s. 51). Et relevant begrep i denne sammenhengen er *profesjonell kjærlighet*, som ikke er en intim, sanselig og erotisk følelse av å skulle elske noen. Den profesjonelle kjærligheten handler derimot om å være glad i, og bry seg om et annet menneske (Andersen, 2018). Det å støtte og hjelpe barn og unge med en positiv vekst og utvikling gjennom å utøve profesjonell kjærlighet, kan beskrives gjennom ordet *nestekjærlighet*. Denne formen for kjærlighet handler om å rette blikket bort fra seg selv og inn mot barnets og den unges behov, ønsker, håp og menneskeverd (Andersen, 2018). Fellesorganisasjonens yrkesetiske grunnlagsdokument presenterer forpliktende verdier for de sosialfaglige profesjonene, og har som formål å sikre at yrkesutøvere ikke begår etiske feilvurderinger i sitt virke (Fellesorganisasjonen, 2020, s. 3). Nestekjærlighet omtales her som én av verdiene som utgjør et felles etisk grunnlag, og det presiseres at “profesjonsutøverne skal vise omsorg og nestekjærlighet ved å identifisere og møte brukernes udekkede behov på en måte som tar hensyn til den andres ressurser og verdier” (Fellesorganisasjonen, 2020, s. 7). Kjærlighet kan på denne måten forstås ulikt og tre frem i ulike former, men de ovennevnte forståelsene av kjærlighet har til felles at omtanke og ivaretagelse av brukernes behov står sentralt.

3.1.1 Omsorgsbegrepet vs. kjærlighetsbegrepet

Det å ivareta brukernes behov og vise omtanke kan også gå inn under omsorgsbegrepet, og viser til at det er likhetstrekk mellom kjærlighets- og omsorgsbegrepet. Begrepenes tette tilknytning kan derfor gjøre det utfordrende å skille dem i praksis (Hennum, 2002, s. 113). Innenfor miljøterapi innebærer omsorg en generell ivaretagelse, assistanse og hjelp, og samtidig dekke grunnleggende behov hos ungdommene (Bakken, 2020, s. 113). En slik omsorg er en sentral del av barn og unges utvikling, og er grunnleggende for å ha en god livskvalitet gjennom livet (Bakken, 2020, s. 171). Omsorg er et viktig begrep i barnevernsarbeid, og innebærer at barn og unge som ikke har opplevd tilstrekkelig med omsorg, skal få god nok omsorg. Ungdom som blir flyttet til barnevernsinstitusjoner mangler

gjærne tilstrekkelig omsorg fra sine omsorgsgivere, og trenger ofte høyt kvalifiserte fagpersoner som kan gi dem omsorg (Larsen, 2022, s. 17-18). I debatten om kjærlighetsbegrepet blir differansen mellom kjærlighets- og omsorgsbegrepet trukket frem. I denne sammenheng er det uenighet om hvilket begrep som skal anvendes i barnevernsarbeid. Neumann er én av dem som stiller seg kritisk til implementeringen av kjærlighetsbegrepet, og hevder at omsorgsbegrepet er dekkende i en profesjonell setting (Neumann, 2021, s. 301). I motsetning uttaler Barnevernsproffene følgende:

Mange steder rundt om i landet understreker fagfolk at vi må huske at barnevernet skal gi omsorg. Omsorg er et bedre ord å bruke enn kjærlighet, sier de da. Vi er ikke uenige i at barnevernet skal gi omsorg, selvfølgelig er vi ikke det. Men omsorg er ikke nok, og for mange av oss har opplevd at det kan gis kaldt. Babyer kan dø hvis de ikke får kjærlighet – det kan vi også. I hvert fall inni oss (Barnevernsproffene, 2017, s. 3).

Uttalelsen viser til at Barnevernsproffene (2017, s. 3) mener at det er forskjell på omsorgs- og kjærlighetsbegrepet. I samsvar med Barnevernsproffene uttrykker også Hennem at det foreligger et skille mellom begrepene. Hun hevder at omsorg er mer praktisk enn kjærlighet, og at omsorg fortrinnsvis omhandler å passe på, støtte og hjelpe. På denne måten kan en forelder ha kjærlighet for barnet sitt, men samtidig ikke mestre å gi barnet god nok omsorg (Hennem, 2002, s. 113). I tråd med Barnevernsproffenes uttalelse om at omsorg “kan gis kaldt”, kan omsorgsgivere også utøve omsorg uten å gi barnet tilstrekkelig med kjærlighet (Barnevernsproffene, 2017, s. 3). Kjærlighet kan dermed forstås som noe mer enn omsorg (Hennem, 2002, s. 113).

3.1.2 Kjærlighetsbegrepet - en internasjonal debatt

Kjærlighetsbegrepet har som nevnt innledningsvis vært et tema for diskusjon i Norge de siste årene (Barnevernsloven, 2021, § 1-1; Barnevernsproffene, 2017), men begrepet har også blitt diskutert i en internasjonal kontekst. I artikkelen “What’s love got to do with it? Why a child does not have a right to be loved” (2012), retter Mhairi Cowden et kritisk blikk på den internasjonale praksisen med å inkludere at alle barn har rett til kjærlighet i juridiske dokumenter. Cowden kritiserer denne tilnærmingen ved å påpeke at emosjoner ikke kan påtvinges, og at en slik plikt ikke nødvendigvis fører til kjærlighetsfull behandling. Hun argumenterer for at det kan være umoralsk å vise kjærlighet til barn dersom følelsene ikke er ekte, og mener at yrkesutøvere kan fremme barns interesser og vise omsorg uten

nødvendigvis å føle kjærlighet. Videre påpeker hun at det mangler forklaringer på hvorfor denne rettigheten eksisterer og hva en slik rett innebærer. Hun understreker at hensikten ikke er å argumentere mot at barn skal få kjærlighet, men ønsker å få frem at selv om mange føler at alle barn bør få kjærlighet, er ikke det ekvivalent med at det skal være en juridisk rettighet (Cowden, 2012, s. 334-342). Det fremholdes videre at det er mye som kan forberedes når det kommer til barns rettigheter, der barns økonomiske rettigheter og politiske representasjon trekkes frem som eksempler på områder som får for lite oppmerksomhet. Cowden hevder derfor at en etablering av en moralsk og filosofisk forankring av barns rettigheter vil føre til forbedring. Dette i form av at barns omsorg og beskyttelse blir styrket, og dermed bør prioriteres fremfor å «confusing rights with love» (Cowden, 2012, s. 343).

S. Matthew Liao (2012) stiller seg kritisk til Cowdens (2012) argumenter om at kjærlighet ikke kan være en rettighet og et krav. I artikkelen “Why children need to be loved” fremlegger han sitt motsvar og formidler hvorfor alle barn trenger kjærlighet. Han hevder at kjærlighet kan gi barn et positivt selvbilde og at alle barn trenger kjærlighet for å utvikle tillit til andre. Tillit blir beskrevet som avgjørende for at barn skal få en sunn utvikling. Følgelig belyses det at barn lærer å gi andre kjærlighet ved å motta tilstrekkelig med kjærlighet selv, noe som kan gi barn verktøy og styrke dem i relasjoner. Kjærlighet blir også trukket frem som en forutsetning for at barn skal lære å følge ordre og ta beskjeder, som genererer barns mulighet til å utforske verden innenfor trygge rammer (Liao, 2012, s. 351-352). Videre viser Liao (2012, s. 353) til Cowden som skriver følgende: “It may well be that parents have a moral obligation to *try* and love a child, many of us may be happy to concede this, however this is a distinct from a duty to actually love the child” (Cowden, 2012, s. 335-336). Cowden stiller seg her kritisk til emosjonelle plikter og påpeker at følelser ikke kan kontrolleres (Cowden, 2012, s. 337). I motsetning hevder Liao at det er mulig å kultivere frem følelser og argumenterer for at kjærlighet har en naturlig plass i det profesjonelle arbeidet med barn og unge (Liao, 2012, s. 353). På denne måten tydeliggjør Liao og Cowden sentrale elementer i debatten. Implementeringen kan derav både anses som essensielt, samtidig som det blir belyst hvordan kjærlighet i en sosialfaglig kontekst kan oppfattes som en utfordring.

3.1.3 Behovet for kjærlighet

Sett i lys av den amerikanske psykologen Abraham Maslows (1908-1970) behovspyramide betraktes kjærlighet som ett av menneskers grunnleggende behov. Behovspyramiden

illustrerer behov som noe felles for mennesker, og noe som kan forklare menneskelig atferd (Maslow, 1970). Et behov kan forstås som en underskuddstilstand som varsler kroppen om å skaffe seg nødvendig stimulering ved underskudd (Helgesen, 2021, s. 87). Behovspyramiden deler menneskelige behov inn i fem deler. Innenfor de ulike delene finnes det to ulike former for behov som kan omtales som behov for underskuddsdekning og vekstmuligheter. Maslow (1970) beskriver at behov for underskuddsdekning er de laveste behovene i pyramiden, og at disse behovene må tilfredsstilles før det er mulig å aktivisere behovene for vekstmulighet. Det nederste nivået på behovspyramiden, som er i bunnen av hierarkiet, er fysiologiske behov, som næring, vann, luft og husly. Et nivå over er sikkerhetsbehov, også omtalt som trygghetsbehov, som omhandler behovet for trygge omgivelser som sikrer oss for skade (Kaufmann & Kaufmann, 2023, s. 129).

Det siste behovet som faller inn under kategorien behov for underskuddsdekning er sosiale behov, som omhandler menneskers behov for god tilknytning til andre og sine omgivelser i form av støtte, aksept og kjærlighet (Kaufmann & Kaufmann, 2023, s. 30). Dersom samspill mellom barn og foreldre er basert på kjærlighet, kan det påvirke barnets utvikling og dets muligheter til å selv fremstå som nær i relasjoner senere i livet. Dersom mennesker har mottatt tilstrekkelig kjærlighet vil behovet for å motta kjærlighet minke, og behovet for å gi kjærlighet vil øke (Haugsgjerd et al, 2009, s. 258). Det sosiale behovet viser derfor til at kjærlighet er et sentralt behov som spiller en viktig rolle for menneskers utvikling og livskvalitet (Helgesen, 2021, s. 89). Beveger vi oss enda et nivå opp i behovspyramiden kommer vi til det første vekstbehovet som er aktelse. Dette nivået handler om å utvikle en selvrespekt og bli anerkjent av andre. Det handler om å ønske å ha suksess i livet og nyte andres aktelse (Kaufmann & Kaufmann, 2023, s. 130). Det siste og øverste behovet på Maslows behovspyramide er behovet for selvaktualisering, som omhandler å kunne utvikle egne evner og realisere sine potensialer (Kaufmann & Kaufmann, 2023, s. 130).

Til tross for at Maslows behovspyramide (1970) er en anerkjent teori er det også sentralt å belyse at deler av teorien har blitt kritisert (Kaufmann & Kaufmann, 2023, s. 132). Kritikken handler om at teorien er utdatert og at mennesker er mer fleksible enn teorien til Maslow (1970) gir uttrykk for. I nyere forskning kritiseres også prinsippet om at mennesker må ha tilfredsstillende lavere behov i et bestemt mønster for å kunne oppfylle behov videre i pyramiden (Kvaran & Holm, 2012, s. 53). Dette ettersom mennesker kan "hoppe over" nivåer i pyramiden, og at rekkefølgen derfor ikke trenger å bli fulgt like slavisk som Maslow (1970)

antyder (Kaufmann & Kaufmann, 2023, s. 132). Selv om pyramiden får kritikk gir den imidlertid et bilde av menneskers primærbehov, der verdien av kjærlighet blir trukket frem som et grunnleggende behov for positiv utvikling (Kvaran & Holm, 2012, s. 53).

3.2 Anerkjennelsesteori

Den tyske filosofen og professoren Axel Honneth er kjent for utviklingen av hans anerkjennelsesteori. Teorien har sitt utspring fra den tyske filosofen Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831) sine tidligere skrifter om *anerkjennelse* (Schibbye, 2012, s. 256). Begrepet anerkjennelse har ikke en entydig definisjon og blir i det daglige ansett som noe positivt der mennesker opplever å bli hørt, forstått og godtatt for den de er (Schibbye, 2012, s. 257). Honneth definerer anerkjennelse som en gjensidig respekt og bekreftelse av subjektet i relasjoner. Anerkjennelse forekommer ved å verdsette mennesker på grunnlag av deres egenskaper og ferdigheter, uavhengig av erkjente normer og verdier i samfunnet (Honneth, 2008, s. 122). I anerkjennelsesteorien presenteres tre ulike sfærer for anerkjennelse: kjærlighet, rettigheter og solidaritet (Honneth, 2008, s. 139). De tre sfærene er tett sammenvevd, og opplevd anerkjennelse eller krenkelse i de ulike sfærene har en innvirkning på både individ- og samfunnsnivå, og påvirker hverandre gjensidig (Follesø, 2010, s. 77). Det er på denne måten en symbiotisk sammenheng mellom individets subjektive erfaring av anerkjennelse og dets forutsetninger for tilhørighet og deltakelse i samfunnet.

Kjærlighet utgjør den primære anerkjennelsessfæren og tar sikte på nære relasjoner med sterke følelsesmessige bånd, som familie, venner og romantiske forhold (Honneth, 2008, s. 104; Thrana, 2022, s. 54). Sett i lys av anerkjennelsesteorien, danner individets interaksjonserfaringer grunnlaget for dets dannelsesprosess. Gjennom bekreftelse, kjærlighet og opplevd anerkjennelse i nære relasjoner, formes individets egenverd, autonomi og selvtillit, noe som gir videre forutsetninger for deltakelse i samfunnet (Honneth, 2008, s. 106-107). På et individnivå omhandler anerkjennelse av rettigheter og individets oppfatning av egenverdi i samfunnet gjennom rettslig anerkjennelse. Sosial aksept og juridisk anerkjennelse bidrar til individets utvikling av selvrespekt og mulighet til å være en likeverdig deltaker i samfunnet (Honneth, 2008, s. 130; Follesø, 2010, s. 77). Ved at borgerne i et samfunn innehar like rettigheter og adlyder samme lover og normer, skapes det en gjensidig anerkjennelse mellom borgerne (Honneth, 2008, s. 119). Individets behov for rettslig anerkjennelse trekker

videre paralleller til den solidariske anerkjennelsen. Honneth hevder at alle har behov for sosial verdsetting, der individets prestasjoner og ferdigheter blir anerkjent av andre i samfunnet og blir vurdert i henhold til samfunnets kulturelle betingelser og verdier (Honneth, 2008, s. 123-137). Ved at individet møter samfunnets atferdsforventninger og opplever anerkjennelse for sine bidrag til det kollektive, skapes sosial tilhørighet der individet oppfatter seg selv som en del av en gruppe (Honneth, 2008, s. 132-137). Sosial aksept gir individet en styrket følelse av egenverd, som gir økt selvfølelse og selvtillit. På denne måten kan individene sammen skape et solidarisk samfunn, som er bygget på symmetriske verdissetinger mellom individene. I motsetning kan manglende anerkjennelse i de ulike sfærene føre til en opplevelse av krenkelse og fornedrelse. Honneth omtaler den enkeltes sårbarhet for krenkelse som *ringakt* og hevder at opplevd fravær av anerkjennelse kan medføre en destruktiv utvikling av individets selvrealisering og identitetsdannelse. Tilsvarende kan individets manglende anerkjennelse av sine medmennesker også bidra til ekskludering og marginalisering fra samfunnet (Honneth, 2008, s. 140-142). Anerkjennelsesteorien har imidlertid også fått kritikk og anklages for å mangle empirisk grunnlag for dens påstander (Follesø, 2010, s. 78). Enkelte deler av teorien blir også kritisert for å være uklar. Det pekes særlig på den solidariske sfæren, hvor det stilles spørsmålstejn ved hvorfor individets vellykkethet er avhengig av anerkjennelse fra samfunnet som helhet og ikke kan oppnås i mindre grupper eller miljøer (Jakobsen, 2007, s. 456).

3.3 Habitus

Etter en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming, er menneskers virkelighetsforståelse formet av deres erfaringer og livssituasjon (Thomassen, 2006, s. 161). Et slikt perspektiv harmonerer med den franske sosiologen Pierre Bourdieu (1930-2002) sitt begrep habitus. Habitusbegrepet kan være nyttig for å forstå hvordan Bourdieu beskriver relasjonen mellom individ og samfunn (Wilken, 2011, s. 44). Habitus refererer til en antagelse om at menneskers forståelse av virkeligheten og deres valg og handlinger, er skapt av internaliserte disposisjoner til å tenke, handle og føle på bestemte måter (Wilken, 2011, s. 44). De ulike disposisjonene tilegnes gjennom ulike sosiale forhold, og oppstår stort sett ubevisst (Wilken, 2011, s. 44). Habitus kan dermed være noe som inkorporeres av mennesker gjennom sosiale forhold som de vokser opp under (Callewaert, 1994, s. 23), og kan resultere i at mennesker fra ulike miljøer utvikler ulik habitus (Aakvaag, 2008, s. 161). Sagt med andre ord kan habitus påvirke hvordan det enkelte individ forstår og orienterer seg i verden, og derav sette rammer for

individets handlingsrom. Den enkeltes handlingsrom er ikke nødvendigvis basert på bevisste tanker, men den enkeltes forståelse av seg selv og sine muligheter basert på sin posisjon i samfunnet (Callewaert, 1994, s. 26-27). Individets handlingsrom er derfor begrenset av ytre strukturer, samt individets indre disposisjoner.

Habitus kan videre betegnes som noe kroppsliggjort og er en del av menneskers identitetsdannelse (Aakvaag, 2008, s. 160; Bourdieu, 1987, s. 292). Det at habitus er kroppsliggjort omhandler at mennesker har innebygde skjemaer for handling i kroppen, som er basert på deres livserfaringer (Callewaert, 1994, s. 115). Habitus kan derfor forstås som godt forankret i individet og er med på å forme menneskers livsbetingelser (Callewaert, 1994, s. 115). Ifølge Aakvaag er menneskers habitus vanskelig å endre gjennom å reflektere eller ved å ha et ønske om å bli en annen (Aakvaag, 2008, s. 160). Denne forståelsen viser til at habitus er så avgjørende for menneskers tankesett og handlinger, at deres virkelighetsoppfatning gjør det utfordrende for mennesker å tenke utenfor deres egen habitus. Bourdieu har i stor grad bidratt inn mot sosiologisk teori og forskning, men det er imidlertid elementer i hans teori som åpner opp for kritikk (Aakvaag, 2008, s. 166). Kritikken retter seg mot at individer blir fremstilt som fastbundet i de strukturelle rammene og egen habitus, noe som viser til at de mangler handlingsrom og egen vilje (Aakvaag, 2008, s. 166; Callewaert, 1994, s. 127). Et slikt tankesett innebærer at individer mangler evne til selvrefleksjon og mulighet for å modifisere sine handlinger. På denne måten kan teorien kritiseres for å være for strukturorientert og fremlegger et deterministisk syn på individers handlekraft og mulighet for sosial mobilitet i samfunnet (Aakvaag, 2008, s. 167-168).

4. Metode

4.1 Kvalitativ metode

I denne studien ønsker vi å få frem miljøterapeutenes stemme og deres forståelse av kjærlighetsbegrepet. Vi har derfor valgt en *kvalitativ metodisk tilnærming*. Det finnes ikke en bestemt definisjon på hva kvalitativ forskningsmetode er, men formålet med kvalitativ forskning er å fortolke og analysere meninger (Brinkmann & Tanggaard, 2020, s. 15).

Kvalitativ metode har sitt utspring i fenomenologi og hermeneutikk (Befring, 2020, s. 93) og

metoden har som hensikt å innhente individuelle perspektiv og forstå ulike fenomeners betydning for informantene (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s. 10). Gjennom kvalitativ metode undersøkes sosiale mønstre og hvordan ulike individer fortolker og opplever omverden og virkeligheten rundt seg (Krumsvik, 2014, s. 15). Metoden kan derfor hjelpe oss med å undersøke hvordan ulike meninger blir skapt, opprettholdt, forhandlet eller forandret i spesifikke kontekster (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s. 10). Kvalitativ metode har fått mer oppmerksomhet de siste årene og tar sikte på å oppnå et dybdeperspektiv (Krumsvik, 2014, s. 15). Overført til vår studie omhandler det å få et helhetlig perspektiv av fenomenet kjærlighetsbegrepet i en sosialfaglig kontekst på barnevernsinstitusjoner. Det at begrepet nylig har blitt lovfestet og har fått et økt fokus i barnevernsarbeid (barnevernsloven, 2021, § 1-1), taler for at det er nødvendig med mer kvalitativ forskning om kjærlighetsbegrepet. Behovet for mer forskning om temaet gjør det dermed interessant å utforske miljøterapeutenes perspektiv og tolkning av begrepet ved hjelp av *kvalitative intervjuer*. Det finnes ulike datainnsamlingsmetoder innenfor kvalitativ metode, der kvalitative intervjuer er én av metodene (Fangen, 2022). I kvalitative forskningsintervjuer produseres kunnskap om et fenomen gjennom interaksjon mellom intervjuer og respondent (Brinkmann & Kvale, 2015, s. 71). Vi vil gå nærmere inn på våre kvalitative intervjuer i delkapittel 4.1.2.

4.1.1 Datainnsamling og personvern

Vi har gjennomført fem fysiske intervjuer for å samle inn data til forskningsprosjektet i perioden desember 2023 til februar 2024. Informantene ble anonymisert, og de eneste bakgrunnsvariablene som var relevant for vår studie var kjønn, alder og utdanning. I vår studie ønsket vi at informantene skulle dele sine refleksjoner og erfaringer rundt kjærlighet på barnevernsinstitusjoner. Det var valgfritt hvor personlige informantene ønsket å være. Vi vurderte at fysiske notater kunne oppleves som forstyrrende og ta fokus bort fra informantene. Ingen fysiske notater ble derfor tatt under intervjuene. Vi tok lydopptak av intervjuene på båndopptaker med samtykke fra informantene. Hensikten med opptakene var å kunne gjengi korrekte sitater, samt å unngå mistolkning og tap av viktig informasjon. Samtidig bidro lydopptak til at vi som intervjuere kunne konsentrere oss om dynamikken og temaet i intervjuet, fremfor å fokusere på å notere alt som ble sagt (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 205, a). I etterkant av intervjuene ble lydfilene lagret på ekstern harddisk. Deretter ble intervjuene fortløpende transkribert til skriftlig format i et Word-dokument på privat pc. Lydfilene ble slettet etter transkriberingen og Word-dokumentet anonymisert.

4.1.2 Intervju

I forkant av intervjuene utarbeidet vi en intervjuguide. En intervjuguide beskriver hvordan et intervju kan gjennomføres, der det er hovedvekt på de temaene forskerne ønsker å gå nærmere inn på (Grønmo, 2016, s. 168). Det var viktig for oss å tilrettelegge for at informantene skulle føle seg komfortable. Vi begynte derfor med å introdusere oss selv og kort presentere strukturen for intervjuet. Intervjuguiden var delt inn i tre temaer: bakgrunn, det relasjonelle arbeidet på barnevernsinstitusjon og tanker rundt kjærlighetsbegrepet. Rekkefølgen ble utformet bevisst ettersom vi ønsket å begynne med enklere spørsmål om bakgrunnsinformasjon, før vi gradvis gikk mer i dybden på temaet. Det finnes ulike former for intervju, og vi valgte å benytte oss av et *semistrukturert intervju*. Kvale definerer et semistrukturert intervju som “an interview with the purpose of obtaining descriptions of the life world of the interviewee with respect to interpreting the meaning of the described phenomena” (Kvale, 2007, s. 7-8). Semistrukturerte intervjuer er én av de vanligste intervjuformene og er sentral innenfor kvalitativ forskning (Krumsvik, 2014, s. 125). Utgangspunktet for semistrukturerte intervju er at intervjuguiden består av konkrete tema og spørsmål. Det er samtidig mulig å gå nærmere inn på momenter som ikke står i intervjuguiden, og intervjuerne kan følge opp generelle spørsmål med mer konkrete spørsmål. Dette er i forskningslitteraturen kjent som *tunneling* (Krumsvik, 2014, s. 125). Vi opplevde at det tidvis var hensiktsmessig å løsrive oss fra intervjuguiden og stille oppfølgingsspørsmål for å få mer utfyllende svar fra informantene. Hensikten var å sikre god flyt og innhente informasjon som trolig ikke hadde fremkommet ved slavisk bruk av intervjuguiden.

4.1.3 Utvalg og rekrutteringsprosessen

I denne studien valgte vi en *strategisk utvelgning*, som kan forstås som “at vi systematisk velger personer eller enheter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen” (Thagaard, 2018 s. 54). I denne sammenhengen ønsket vi å komme i kontakt med personer som er ansatt som miljøterapeuter i medlevertturnus på barnevernsinstitusjoner. Ett av våre kriterier var at informantene har en treårig sosialfaglig utdanning, eksempelvis sosialarbeidere, vernepleiere eller barnevernspedagoger, som er kvalifisert til å ansettes på barnevernsinstitusjoner (Bufdir, 2022a, s. 6). Ingen alderskriterier eller lengde på arbeidserfaring ble fastsatt ettersom vi ønsket å ha et variert utvalg. Vi har begge jobbet på barnevernsinstitusjoner i Bergen omegn, og vi startet derfor med å kontakte miljøterapeuter som er ansatt i samme stiftelse. For å sikre at utvelgelsen av informanter i

minst mulig grad skulle påvirke studiens troverdighet, valgte vi å ikke å intervju kollegaer vi har samarbeidet tett med.

Etter å ha intervjuet to miljøterapeuter gjennom rekruttering på arbeidsplassen, opplevde vi det som utfordrende å rekruttere nye informanter. I et forsøk på å rekruttere flere informanter sendte vi e-post til seks ulike barnevernsinstitusjoner i Bergen omegn, men vi fikk ikke respons. Vi valgte derfor å benytte oss av *snøballmetoden*, som innebærer å kontakte allerede rekrutterte informanter, og etterspørre forslag til nye kandidater som oppfyller våre kriterier for studien (Thagaard, 2018, s. 56). Analogien med snøballen er at det er lite utvalgt i starten, som gradvis utvides når snøballen ruller og vokser. Til tross for at snøballmetoden kan være hensiktsmessig i rekrutteringsprosessen, kan det være en fallgrube at utvalget ender opp med å representere personer innenfor samme miljø (Thagaard, 2018, s. 56). For å minimere risikoen for dette tok vi kontakt med andre i vårt nettverk, og spurte medstudenter om de hadde kjennskap til miljøterapeuter som oppfylte kriteriene. Vi opplevde at det var nyttig å kontakte vårt nettverk, ettersom det resulterte i at vi kom i kontakt med miljøterapeuter fra én statlig og to ideelle barnevernsinstitusjoner. Informantene våre består av fire kvinnelige miljøterapeuter og en mannlig miljøterapeut. I utgangspunktet ønsket vi å ha likevekt mellom kvinner og menn, men ettersom kvinner er overrepresentert i helse- og sosialtjenester (Statistisk sentralbyrå, 2023) opplevde vi det som utfordrende å rekruttere mannlige miljøterapeuter.

4.2 Analyse

For å analysere vårt datamateriale har vi latt oss inspirere av *refleksiv tematisk analyse*. Vi har benyttet analyseverktøyet selektivt og anvendt enkelte steg i vår analyseprosess. En refleksiv tematisk analyse er en grunnleggende metode for å analysere, tolke, identifisere og finne mønstre innenfor kvalitative data (Braun & Clarke, 2017, s. 297). Et sentralt element i refleksiv tematisk analyse omhandler å avdekke ulike temaer basert på det aktuelle datamaterialet, med formål om å få en dybdeforståelse av de ulike temaene (Thagaard, 2018, s. 171; Braun & Clarke, 2022, s. 4). Fremgangsmåten for å avdekke tema er å sammenligne data “på tvers”, noe som gjennomføres ved å kode og klassifisere datamaterialet (Thagaard, 2018, s. 171). I vår analyseprosess begynte vi med å gjøre oss kjent med vårt datamateriale

gjennom å lese de transkriberte intervjuene. Deretter utarbeidet vi ulike koder til relevante funn for å identifisere temaer. Koding av data er en vanlig fremgangsmåte i en refleksiv tematisk analyse og innebærer å sortere og dele opp datamaterialet til ulike segmenter (Thagaard, 2018, s. 153; Braun & Clarke, 2022, s. 52). Kodingsprosessen innbefatter å analysere funnene nøye og trekke ut det som har relevans for studien, eksempelvis funn som er motstridende eller sammenlignbare (Braun & Clarke, 2022, s. 52). Funnene i fra kodingsprosessen blir videre kategorisert og danner grunnlaget for temaene i analysen. Det finnes ulike fremgangsmåter for å kategorisere funn (Braun & Clarke, 2022, s. 65). For å strukturere våre funn valgte vi å benytte oss av fargekoding, der ulike funn ble markert med ulike farger. Vi benyttet oss også av Google Docs der vi markerte deler av teksten og skrev kodeord i kommentarbokser. Eksempel på kodeord som ble anvendt var: definisjon av kjærlighet, omsorg, erfaring med kjærlighet og refleksjoner rundt lovendring. På denne måten kategoriserte vi de ulike funnene og organiserte dem sammen med tilsvarende funn (Braun & Clarke, 2022, s. 65).

I kategoriseringsprosessen av funn kan det benyttes en induktiv eller deduktiv tilnærming (Thagaard, 2018, s. 154). Vi valgte å benytte oss av en *induktiv tilnærming*, som kan forstås som teoridannelse gjennom å systematisere erfaringer (Thomassen, 2006, s. 49).

Ved bruk av en induktiv tilnærming vil forskeren analysere og sammenligne data flere ganger for å avslutningsvis etablere aktuelle temaer (Creswell & Creswell, 2023, s. 194). I vår studie fant vi følgende tema: miljøterapeuters forståelse av kjærlighet, opplevelser og erfaringer med kjærlighetsbegrepet, relasjonelt arbeide som en forutsetning for kjærlighetsutøvelse og refleksjoner rundt lovendringen. I kodingsprosessen kan det oppstå forventede og uforventede funn (Creswell & Creswell, 2023, s. 210). Forventede funn er det vi som forskere forventer å finne basert på vårt kunnskapsgrunnlag. I vårt tilfelle forventet vi at det ville være ulike definisjoner av hvordan miljøterapeutene definerer kjærlighet. Uforventede funn omhandler resultater vi ikke kan forutsi i forkant av forskningsprosjektet (Creswell & Creswell, 2023, s. 210). Eksempelvis var det uforventet at flere av informantene opplevde at kjærlighetsbegrepet hadde liten innvirkning på det miljøterapeutiske arbeidet.

For å sikre en dybdeforståelse av vårt tema, vurderte vi at elementer fra refleksiv tematisk analyse med en induktiv tilnærming var hensiktsmessig. Den refleksive tematiske analysen og den induktive tilnærmingen har imidlertid også fått kritikk (Thagaard, 2018; Thomassen,

2006). Ved bruk av refleksiv tematisk analyse er det en utfordring at temaene blir analysert isolert og ikke i den opprinnelige konteksten dataene ble presentert i. Med andre ord kan de ulike utsagnene fra de kvalitative intervjuene plasseres utenfor den opprinnelige sammenhengen, noe som kan medføre feilaktige resultater (Thagaard, 2018, s. 171). Vi har vært bevisst på denne fallgruven i analysearbeidet, og har sikret at sitater fra intervjuene er i sammenheng med den opprinnelige kontekst. Deler av kritikken ved bruk av en induktiv tilnærming er at funnene blir generalisert, noe som innebærer at de resultatene som gjelder i noen tilfeller overføres til alle tilfeller. Funnene kan derfor fremstå som bastante og ugyldige ettersom ikke alle funn kan generaliseres. Selv gjentatte funn tilsier ikke sikker viten om et fenomen (Thomassen, 2006, s. 49-50). Det kan derfor ikke konstateres at våre funn om kjærlighetsbegrepet er representative for alle miljøterapeuter på barnevernsinstitusjoner.

4.3 Kvalitet i kvalitativ forskning

4.3.1 Validitet og reliabilitet

I kvalitativ forskning omhandler *validitet* å kontrollere funn ved bruk av ulike prosedyrer for å avgjøre om funnene er troverdige, autentiske og pålitelige (Creswell & Creswell, 2023, s. 213). Validitet kan forstås som noe gyldig der et gyldig argument skal være fornuftig, godt begrunnet, sterkt og overbevisende. I en samfunnsvitenskapelig kontekst handler validitet om hvorvidt en metode undersøker det den påstår at den skal undersøke (Kvale & Brinkmann, 2015b, s. 318). En del av validitetsprosessen innebærer å være bevisst og kritisk reflektere rundt hvordan egne holdning, bias og forutinntatte perspektiver kan påvirke våre tolkninger av funnene som vi har gjort i forskningsprosjektet (Creswell & Creswell, 2023, s. 214). En kritisk holdning til eget arbeid står sentralt, og en viktig forutsetning er at forskerne stiller seg selv kritiske spørsmål om studiens validitet gjennom hele forskningsprosjektet (Krumsvik, 2014, s. 154). Vi har i utarbeidelsen av forskningsprosjektet vårt vært bevisst på de forhold som kan styrke eller svekke validiteten. Et eksempel er vår avgjørelse om å ikke intervju personer vi kjenner, ettersom kjennskap til informantene kan svekke forskningsprosjektets validitet.

Validitet i en forskningsstudiet henger tett sammen med begrepet *reliabilitet* (Krumsvik, 2014, s. 151). Reliabilitet handler om troverdigheten av forskningsprosjektet i form av hvor pålitelig datamaterialet er (Grønmo, 2016, s. 242). Grad av pålitelighet har sammenheng med

om forskningen er etterprøvnbar (Halvorsen, 2002, s. 177). Det innebærer at en annen studie som anvender de samme metodene, vil oppnå identisk datamateriale (Grønmo, 2016, s.241; Thagaard, 2018, s. 187). Sammenlignet med validitet kan reliabilitet forstås som et mer presist og mindre omfattende begrep. Validitet viser i større grad til flere ulike aspekter ved datamaterialet og innhenting av data, i forhold til reliabilitet (Grønmo, 2016, s. 251). Reliabiliteten i forskningsprosjekter er avhengig av hvordan datainnsamlingen blir gjennomført. Dersom forskningen er av høy reliabilitet er det en forutsetning at undersøkelsesopplegget har en entydig og klar utforming, i form av at datainnsamlingen blir systematisk og grundig gjennomført (Grønmo, 2016, s. 241). Det at flere forskere samarbeider i forskningsprosjektet kan også bidra til å styrke reliabiliteten. Samarbeid åpner opp for kollektive diskusjoner om de beslutningene som tas, og kan i tillegg bidra til kritiske evalueringer i beslutningsprosesser (Thagaard, 2018, s. 188). Det at vi er to som har utarbeidet studien, kan dermed styrke forskningsprosjektets reliabilitet. Intervjuteknikker og hvordan forskerne stiller spørsmål under intervjuene kan også påvirke studiens reliabilitet. I vitenskapelig kunnskap er nøytralitet en viktig forutsetning (Aadland, 2011, s. 52), og vi etterstrebet derfor å utarbeide en intervjuguide bestående av åpne spørsmål. Ledende spørsmål kan medføre at informantene opplever at vi som forskere ønsker spesifikke svar, fremfor informantens faktiske mening (Kvale & Brinkmann, 2015a, s. 201). Vårt valg om å stille åpne spørsmål er derav begrunnet med at informantene skulle svare basert på egne meninger, og at våre forforståelser og oppfatninger ikke skulle påvirke deres svar.

4.3.2 Refleksivitet

Sentralt i kvalitative studier er at forskerne danner en bevissthet om hvordan de selv påvirker forskningsprosessen. Det innbefatter bevissthet rundt egen sosio-økonomisk bakgrunn, kultur, erfaringer og forforståelse, og hvordan disse faktorene påvirker forskerens analyse og tolkning av datamaterialet (Creswell & Creswell, 2023, s. 194). I vårt tilfelle er vi begge norske kvinner og har arbeidserfaring fra barnevernsinstitusjoner, noe som kan medføre at vi tolker og vurderer våre funn basert på egne forforståelser og erfaringer. Det kan resultere i at vi i vår analyse aktivt ser etter funn som støtter opp under våre egne forståelser (Creswell & Creswell, 2023, s. 194). Eksempelvis har vi selektivt valgt ut funn og sitater som vi oppfatter som relevante, og som er basert på vår tolkning av det som er blitt sagt. Det kan derfor tenkes at vi kunne tolket våre funn annerledes, om vi hadde hatt en annen bakgrunn. For at studien

skal være kredibel er det av betydning at vi har inntatt en kritisk og reflekterende tilnærming til hvordan vi som forskere påvirker forskningsprosessen og studien i sin helhet.

4.4 Forskningsetikk

For å sikre et etisk forsvarlig forskningsprosjekt sendte vi søknad til Sikt (Kunnskapssektorens tjenesteleverandør) i forkant av prosjektets oppstart. Sikt har godkjent prosjektet i henhold til deres retningslinjer. *Etikk* omhandler å avdekke hva som er rett og galt og kan forstås som en moraliserende refleksjon (Befring, 2020, s. 28). I vårt tilfelle er *forskningsetikk* sentralt, ettersom etiske vurderinger er forskerens ansvar gjennom hele forskningsprosessen. Forskningsetikk regulerer forskning eller oppgaver som utøves av forskere (Haugen & Skilbrei, 2021, s. 13-15), og omhandler at forskeren skal være bevisst sine valg av metoder for å skille mellom rett og galt (Slotfeldt-Ellingsen, 2020, s. 26). En forutsetning for et etisk forsvarlig forskningsprosjekt er at forskeren skal respektere informantenes rettigheter, verdier og behov i forskningsarbeidet, samt være bevisst på de eventuelle belastningene informanten kan oppleve (Creswell & Creswell, 2023, s. 220; Slotfeldt-Ellingsen, 2020, s. 202; Befring, 2020, s. 34). I denne sammenheng vil det være viktig at de etiske overveielsene ikke oppstår fragmentert gjennom forskningsprosjektet, men er til stede i alle prosesser og beslutninger som tas (Krumsvik, 2014, s. 165). Ifølge Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) består forskningsetikk av grunnleggende normer. Én sentral norm som blir belyst er *sannhetsnormen*, som omhandler sannhetsforpliktelse og redelighet. Forskningsetikk omhandler også mer enn normer, og viser til grunnleggende verdier som blant annet menneskeverd. Formålet er å sørge for at forskning skal være forsvarlig og godt organisert, og forskningsetikk blir dermed sett på som et nyttig verktøy (NESH, 2021).

4.4.1 Etiske vurderinger

I forskningsprosjekter er det sentralt å vurdere flere etiske implikasjoner ved å studere den bestemte gruppen (Thagaard, 2018, s. 60). Vår bestemte gruppe er miljøterapeuter som arbeider i medlevertturnus på barnevernsinstitusjoner. Vi har i vårt forskningsprosjekt foretatt flere etiske vurderinger, og i denne sammenheng har vi hatt fokus på å følge de etiske retningslinjene til NESH (2021). Én av disse retningslinjene handler om at forskere skal vise respekt for menneskers privatliv og familieliv. Det er også essensielt at forskerne sikrer at

forskningen kan legges opp på en god måte som unngår uheldige konsekvenser for de aktuelle partene (Thagaard, 2018, s. 61; Creswell & Creswell, 2023, s. 98). I Bergen og omegn er det kun et fåtall barneverninstitusjoner, og problemstillinger og erfaringer kan derfor være gjenkjennbare for andre. Vi tok dermed en etisk vurdering om å anonymisere hvilke barnevernsinstitusjoner de ulike informantene arbeider ved. Dette for å ivareta miljøterapeutenes privatliv, samt verne om barnevernsinstitusjonene. I forskningsprosjekter er det også viktig at forskerne har en bevisst og reflekterende tilnærming til hvilke temaer som er etisk forsvarlige. Vi har dermed foretatt en etisk vurdering av hvorvidt de temaene vi ønsket å utforske var for kontroversielle eller private til å kunne utforskes (Thagaard, 2018, s. 61). I denne sammenheng spurte vi oss selv om hvilke temaer vi kunne studere i relasjon til hvilke personer, og hvordan forskningen kunne bli gjort på en hensiktsmessig måte som ivaretok informantene (Slotfeldt-Ellingsen, 2020, s. 202). Vi var bevisst på at temaet kjærlighet kan oppfattes som personlig i seg selv, ettersom flere kan forbinde kjærlighet som et begrep som tilhører den private sfære. For å ivareta informantene var vi derfor bevisst på å ikke stille ytterligere sensitive spørsmål under utarbeidelsen av vår intervjuguide.

I forbindelse med utarbeidelsen av vår intervjuguide ble vi gjort oppmerksom på at ett av våre spørsmål kunne oppleves som privat. Spørsmålet var om informantene hadde egne barn eller ikke, og hvorvidt de tenkte det kunne påvirke det relasjonelle arbeidet med ungdommer på barnevernsinstitusjoner. I samråd med veileder kom vi frem til at spørsmålet slik det først var formulert, ikke var hensiktsmessig for vår studie. Dette på bakgrunn av at det kan være utfordrende for noen å svare på spørsmål som omhandler barn, grunnet at det kan være et sårt tema. Vi omformulerte dermed spørsmålet på følgende måte: "Slik du ser det, utgjør det en forskjell om profesjonsutøveren har egne barn eller ikke ved utøvelse av kjærlighet på barnevernsinstitusjon?". På denne måten unngikk vi å spørre informantene om de selv hadde barn, samtidig som vi oppfordret til refleksjoner om det å ha egne barn kan påvirke det relasjonelle arbeidet med ungdommer. Under selve intervjuene innledet vi også med å informere informantene om at de ikke trengte å besvare spørsmål de ikke var komfortable med å svare på, for å unngå uheldige konsekvenser for dem.

5. Presentasjon av funn

I følgende kapittel vil vi presentere våre funn fra analysearbeidet. Problemstillingen til forskningsprosjektet vårt omhandler som kjent at vi ønsker å få et innblikk i hvordan miljøterapeutene som arbeider i medlevertturnus på barnevernsinstitusjoner forstår kjærlighetsbegrepet. Videre ønsker vi å finne ut om de har erfaringer med kjærlighet i profesjonsutøvelsen. For å få sortert funnene på en oversiktlig måte, har vi valgt å dele dem inn i følgende hovedkategorier: miljøterapeuters forståelse av kjærlighet, opplevelser og erfaringer med kjærlighetsbegrepet, relasjonelt arbeid som en forutsetning for kjærlighetsutøvelse og refleksjoner rundt lovendringen.

5.1 Miljøterapeuters forståelse av kjærlighet

En sentral del av forskningsprosjektet vårt omhandler å få et innblikk i hvordan miljøterapeutene forstår begrepet kjærlighet. Refleksjonene til informantene var varierte, og vi oppfattet at flere av informantene opplevde at det var et omfattende begrep som var utfordrende å definere. Informantene brukte ulike ord for å beskrive begrepet, men flere av beskrivelsene hadde tydelige likhetstrekk. Vi har derfor utarbeidet ulike underkategorier som belyser fellesnevnerne for miljøterapeutene sine forståelser av kjærlighetsbegrepet.

5.1.1 Kjærlighet handler om å bry seg på ekte og sette grenser

Alle informantene ga uttrykk for at kjærlighet er et omfattende begrep som kan forstås på ulike måter. Det er gjennomgående at miljøterapeutene forstår kjærlighetsbegrepet som det å kjenne på en god følelse, bry seg om og være glad i noen. Informant 2 fortalte at kjærlighet handler om å “vise at du er der for dem, at du bryr deg”. Flere av informantene ga også uttrykk for at det er viktig at ungdommene kjenner på at følelsen av å bry seg er ektefølt fra miljøterapeutene, og at kjærligheten derfor oppleves som genuin. Informant 5 sa følgende: “Det går ikke an å ha kjærlighet uten å være ekte. Det er viktig, tenker jeg. Og har fått bevist, føler jeg, om igjen og om igjen”. I beskrivelsene av kjærlighetsbegrepet trekker også flere av miljøterapeutene frem hvor viktig kjærlighet er. Informant 1 ga et eksempel der hun viste til Maslows (1970) behovspyramide. Hun mener at kjærlighet burde gått inn under det nederste nivået, ettersom at kjærlighet er et primærbehov hos mennesker. Hun forklarer deretter: “[...]”

fordi om man føler at ingen bryr seg, ingen på ekte bryr seg om meg, hvem er man da som flokkdyr?”.

Informantene beskrev også at det å bry seg i form av å utøve kjærlighet kan oppstå gjennom fine ord og nærhet, men også ved å være en tydelig voksen. Det å være en trygg voksen som setter grenser for å ivareta ungdommene ble trukket frem av samtlige informanter. Informant 5 eksemplifiserer det slik:

Så er det jo og litt den tough-loven, kjærlighet er jo av og til at man må sette grenser og si at “dette er ikke greit”, eller “sånn kan vi ikke gjøre det”. Og det og kan jo være litt sånn, kjipt der og da, men når man kan gå inn og snakke om det etterpå, så opplever man ofte at de er glad for det likevel.

Utdragene viser oss at samtlige av informantene forstår at kjærlighet er et menneskelig behov som innebærer å bry seg om noen og være genuin. Kjærligheten kan fremtre gjennom fine ord og nærhet, og ved å være en tydelig voksen.

5.1.2 Ulik oppfatning av omsorgsbegrepet sett i lys av kjærlighetsbegrepet

Omsorgsbegrepet gikk også igjen i miljøterapeutenes forståelse av kjærlighet. Flere av miljøterapeutene brukte begrepet omsorg aktivt gjennom intervjuene, og viste til at en stor del av det miljøterapeutiske arbeidet med ungdommene handler om å gi dem god omsorg. Det blir eksempelvis nevnt av informant 1 at: “Definisjonen av kjærlighet, det er vel en blanding mellom omsorg, rammer og følelser”. I denne sammenhengen oppdaget vi at begrepene omsorg og kjærlighet ble brukt om hverandre, og gjentatte ganger refererte informantene til begrepene samtidig. Et eksempel er at informant 2 fortalte at arbeidsplassen hans er kjent for “[...] å alltid ha fokus på kjærlighet og omsorg”. I intervjuene kom det frem at flere hadde vansker med å skille omsorgsbegrepet fra kjærlighetsbegrepet. Informant 3 sa følgende: "Jeg synes det er veldig vanskelig å skille mellom omsorg og kjærlighet. For jeg har ikke vært så mye borti kjærlighetsbegrepet egentlig". Deretter utdypet informanten:

Men om man tenker kjærlighet i profesjonell setting så blir det helt det samme som omsorg føler jeg. Jeg klarer ikke helt å skille på de to. Si jeg har kjærlighet for den

ungdommen, eller la oss si jeg har omsorg for den ungdommen, da høres omsorg mye mer riktig ut i mitt hode. Selv om jeg ja ... vet ikke.

Eksempelet ovenfor viser at omsorgsbegrepet kan føles mer riktig å anvende i møte med ungdommene for miljøterapeuten. Til sammenligning hadde informant 1 et annet synspunkt på begrepene omsorg og kjærlighet:

Jeg tenker at det er fint at ordet kjærlighet er der fordi det innebærer jo litt mer følelser, for meg da i alle fall, enn hva ordet omsorg gjør. Selvfølgelig får man mye følelser for disse ungdommene både på godt og vondt. Så det blir kanskje noe normalitet over det på en måte, jeg vet ikke helt, men ja. Det er fint.

Ut i fra uttalelsen forstår vi at informant 1 opplever at kjærlighetsbegrepet rommer mer følelser enn omsorgsbegrepet. Informant 3 hadde en annen opplevelse av begrepene og belyste at det er utfordrende å skille dem fra hverandre, ettersom at kjærlighetsbegrepet kan føles nytt og fremmed sammenlignet med omsorgsbegrepet. Vi forstår dermed at miljøterapeutene har ulike opplevelser av omsorgsbegrepet sett i lys av kjærlighetsbegrepet. Det at flere brukte omsorgsbegrepet og kjærlighetsbegrepet om hverandre, kan også vise til at det kan være utfordrende å skille begrepene.

5.1.3 Kjærlighet som et privat begrep og kritiske refleksjoner rundt profesjonell kjærlighet

Informant 3 viste til at hun opplever det som mer naturlig å bruke omsorgsbegrepet fremfor kjærlighetsbegrepet i profesjonsutøvelsen. Hun begrunnet det med at kjærlighet kan oppfattes som et mer privat og personlig begrep: "Jeg tror kjærlighet blir et veldig sånn privatpersonbegrep for min del". Videre beskrev hun at det kan være utfordrende for henne å bruke ordet kjærlighet i profesjonsutøvelsen ettersom "Man skal jo selvsagt ha veldig stor omsorg for disse ungdommene, men kjærlighet for meg blir litt sånn ... høres nesten litt forelska ut holdt jeg på å si". Samtlige av de andre informantene viste også til sine private og personlige relasjoner da de snakket om kjærlighet. Flere beskrev at de har kjærlighet for familie, kjæreste og venner. Selv om kjærlighetsbegrepet kan oppleves som et privat og personlig begrep, ble det også belyst at flere av miljøterapeutene har et bevisst forhold til at det finnes ulike former

for kjærlighet. I forbindelse med at informant 4 skulle definere kjærlighetsbegrepet, sa hun følgende: “Det finnes jo mange typer kjærlighet”.

Profesjonell kjærlighet er et sentralt begrep innenfor sosialt arbeid, og vi ønsket dermed å utforske informantenes forståelse rundt begrepet. I denne sammenhengen vektla informantene ulike elementer, og flere uttrykte at de hadde lite kjennskap til profesjonell kjærlighet. Til tross for dette delte informantene ulike refleksjoner rundt begrepet. Informant 1 sa følgende:

Når jeg hører dette så tenker jeg mest på rammer. Rammer, struktur og den delen av det å gi dem omsorg, kjærlighet og struktur. Og kanskje mindre på den der følelsesdelen da ... Det er en balanse mellom å være profesjonell, et medmenneske, privat ... den grensen der. Så dette er en hårfin balanse ... Men det som er veldig skummelt er om man blir veldig, veldig glad i noen, da kan det komme følelser fra oss som ikke er profesjonelle. Da har vi lettere for å gå utenfor vårt toleransevindu. Jo mer glad vi er i dem, jo mindre profesjonelle blir vi.

Ut fra eksempelet kan vi forstå at miljøterapeuter kan bli mindre profesjonelle i møte med ungdommene, dersom følelsene er sterke og genuine. Det at flere av miljøterapeutene beskrev at profesjonell kjærlighet innebærer lite følelser, gjør at samtlige av miljøterapeutene stilte seg kritisk til begrepet. Et eksempel er informant 5 som sa følgende:

Finnes profesjonell kjærlighet? Er ikke det litt rart? Jeg tenker at det, ja ... kjøpt og betalt kjærlighet, føler jeg det sier når vi sier profesjonell kjærlighet. Det høres jo ikke ekte ut. Det er ikke noe jeg ville hatt i livet mitt. Selv om det er jo fakta på én måte, men det er jo der den relasjonelle biten er så viktig. At vi klarer å ha den relasjonen som vi har, den forståelsen at det er en kjærlighet utover den profesjonelle kjærligheten som det kalles så fint. Men jeg liker ikke det begrepet. Tulle-begrep.

En fellesnevner for miljøterapeutenes refleksjoner rundt profesjonell kjærlighet var at ingen uttrykte at de utelukkende var positive til begrepet. Det gikk igjen i intervjuene at miljøterapeutene opplevde å ha lite kjennskap til begrepet, og de hadde i hovedsak kritiske refleksjoner rundt profesjonell kjærlighet.

5.2 Opplevelser og erfaringer med kjærlighetsbegrepet

5.2.1 Miljøterapeuters erfaringer med kjærlighet på

barnevernsinstitusjoner

Det var konsensus blant alle våre informanter om at de har opplevd kjærlighet i sitt arbeid på barnevernsinstitusjoner, men erfaringene og eksemplene var ulike. Det var også varierende hvordan den enkelte definerte kjærlighetshandlinger, noe som gjorde at informantene trakk frem ulike former for kjærlighetsutøvelse. Noen av erfaringene informantene besitter er eksplisitte former for kjærlighet, eksempelvis gjennom konkrete handlinger eller ord. Andre har erfaringer der kjærlighetsutøvelsen har vært av en mer implisitt karakter. Informant 5 ga et eksempel på en eksplisitt form for kjærlighet: “Ungdommen jeg jobber med nå, kan si “du elsker meg”, så sier jeg “ja, det gjør jeg”. For hun kjenner seg elsket, hun kjenner at hun har det kjempebra når hun er rundt meg”. Her er kjærligheten tydelig ettersom det sies med konkrete ord. Eksempelet viser også en gjensidig kjærlighet mellom miljøterapeut og ungdom. Andre informanter hadde eksempler som viser en mer implisitt form for kjærlighetsutøvelse. Informant 4 formidlet eksempelvis hvordan det å finne på aktiviteter sammen med barn og unge kan være en form for kjærlighetsutøvelse: “Det er kanskje ikke like lett for andre å gjenkjenne det som kjærlighet men ... det er kanskje min måte å vise kjærlighet på, at de får en pause fra dumme tanker”. Informanten beskrev her at tilrettelegging av aktiviteter kan forstås som en implisitt måte å utøve kjærlighet på. Kjærligheten vises ikke direkte, men gjennom handlinger som har til formål å hjelpe ungdommene. Videre valgte flere av informantene å trekke frem situasjoner der de har mottatt kjærlighetshandlinger fra ungdommene. Informant 1 fortalte om en slik hendelse:

[...] en ungdom hadde kranglet med vikaren om å lage pannekaker klokken 21.30 på kvelden [...] Ungdommen var veldig irritert og oppskaket. Jeg satt meg ned og spiste dem sammen med ungdommen og vi pratet. Og dette var dagen før bursdagen min, så da klokken bikket 00.00 reiste ungdommen seg opp, ga meg en klem og sa gratulerer med dagen.

I forlengelse av eksempelet fortalte informantene at hun opplevde “veldig mye kjærlighet fra ungdommen” i situasjonen. Informanten beskrev i denne sammenheng at hun opplevde en gjengjeldt kjærlighet fra ungdommen i form av fysisk nærhet og ved å få en gratulasjon.

Gjennomgående for samtlige informanter er betydningen av fysisk nærhet, og at det er en sentral del av kjærlighetsutøvelsen. Informant 4 sa: “Jeg har hatt ungdommer liggende i armkroken, der jeg har strøket gjennom håret deres og strøket dem på ryggen. Alle har behov for fysisk kontakt, altså rett fysisk kontakt”. Det var felles for flere av informantene at å stryke på ungdommene og gi klemmer er en form for kjærlighet. Informant 4 konkretiserte også at det må være “rett fysisk kontakt”, og beskrev at fysisk nærhet også kan være uheldig. Informant 1 ga et eksempel der fysisk nærhet kan være utfordrende: “Det med nærhet synes jeg er vanskelig, og så er det store individuelle forskjeller”. Eksempelet viser til at ungdommer er forskjellige og at behovet for fysisk nærhet varierer for hver enkelt ungdom. Informant 2 har erfaring med at han ikke har kunnet utøve kjærlighet gjennom fysisk kontakt grunnet covid-19, noe som i dette tilfellet også viste seg å være uheldig:

Vi var jo vant til å klemme, men da fikk man ikke lov til det. Og jeg husker en ungdom, hun elsket å klemme [...] Jeg husker jeg tredde på meg en svart bossekk og lagde hull til armene, bare sånn at hun skulle få den.

Her fortalte informanten om en ungdom som sårt hadde behov for kjærlighet gjennom fysisk nærhet. I denne sammenheng måtte miljøterapeuten være kreativ for å kunne imøtekomme ungdommens behov i tider der fysisk nærhet ikke var tillatt. Funnene viser oss at alle våre informanter har opplevd kjærlighet i ulike former på barnevernsinstitusjoner. Kjærlighet gjennom fysisk nærhet blir trukket frem som essensielt, men også noe som krever individuelle vurderinger ettersom ungdommene kan reagere ulikt.

5.2.2 utfordringer rundt kjærlighetsutøvelse på barnevernsinstitusjoner

På lik linje med at alle våre informanter har erfaringer med kjærlighet i sitt arbeid på barnevernsinstitusjon, har alle også erfart at det tidvis kan være vanskelig å utøve kjærlighet overfor ungdommene. Det var gjennomgående at miljøterapeutene opplever det som krevende å utøve kjærlighet når ungdommene har sterke smerteuttrykk og en utfordrende atferd. Informant 4 fortalte om en hendelse der en ungdom helte et glass melk utover gulvet uten å tørke opp. Informanten oppfattet atferden som bevisst provoserende, og spurte retorisk: “Hvordan møter du det der med kjærlighet?”. Her eksemplifiserer informanten hvordan det kan være vanskelig for miljøterapeuter å utøve kjærlighet når atferden oppleves som provoserende. I forlengelse av dette var det også gjennomgående at informantene har opplevd

å strekke seg langt for å imøtekomme ungdommenes behov, men likevel har blitt møtt med lite takknemlighet. Noen av informantene trakk frem at de gir ungdommene mer hjelp enn ungdommene selv er klar over. Det kan dermed oppleves som belastende når ungdommene reagerer med utagering på den hjelpen de får. Informant 3 ga et eksempel:

Jeg har jo hatt ungdommer der man har brukt hele vekten sin på å gjøre det så bra som mulig for ungdommen ... laget akkurat den middagen de ønsker ... og gjør mange tiltak som kanskje ikke de ser. Så jobber man ræva av seg, tar ingen hvile og spiser så vidt selv, fordi man skal sørge for at de har det best mulig ... så blir man skreket til tilbake at man ikke bryr seg eller fuck you, eller du gjøre alt feil ... Det kan være tungt og veldig vanskelig å møte med kjærlighet.

I denne beskrivelsen viser informanten til det usynlige arbeidet som blir gjort for at ungdommene skal ha det godt på institusjonen, samt hva miljøterapeutene gjør for å sikre ivaretagelse av ungdommenes behov og rettigheter. Det beskrives også at det noen ganger kan gå på bekostning av miljøterapeutens egne behov, og at det i slike tilfeller kan være tungt og vanskelig å møte ungdommene med kjærlighet. Informant 2 formidlet hvordan slike situasjoner kan medføre avmaktsfølelse hos miljøterapeutene: “[...] til slutt kommer den der avmaktsfølelsen, at man blir litt sånn “orker ikke”, jeg klarer ikke å gi deg den omsorgen du trenger [...]”. Ungdommenes utfordrende atferd og opplevelse av å bli møtt med lite takknemlighet over tid, kan dermed medføre en følelse av resignasjon og avmakt hos miljøterapeutene.

Andre informanter trakk også frem hvordan det å ikke komme i posisjon vanskeliggjør det å vise kjærlighet. Eksemplene gitt av informantene omhandlet ofte ungdommer som isolerer seg eller som på andre måter ikke lar miljøterapeutene komme innpå dem. Informant 4 beskrev en slik situasjon:

Prating var alltid sånn “hei, har du hatt en fin dag?”, “ja”, “hadet”. Så det tok mange måneder før vi hadde en lengre samtale [...] For du kan jo ikke gå bort å gi dem en klem og å si “nå er jeg her” [...] Der synes jeg det var enormt vanskelig å komme inn.

Eksempelet illustrerer en situasjon der ungdommen over tid avviste miljøterapeuten, og som resulterte i at miljøterapeuten ikke kom i posisjon til å utøve kjærlighet. Informantene påpekte

at de ønsker å utøve kjærlighet, men at det kan i slike situasjoner kan være utfordrende å bygge relasjoner der kjærlighetshandlinger blir naturlig. Kjærlighetshandlinger kan dermed oppfattes som påtatte.

Til tross for at flere av informantene var ærlig om at ungdommers atferd tidvis kan være krevende og utfordrende å håndtere, trakk de også frem en forståelse og medfølelse for ungdommene. Informant 4 beskrev det slik:

[...] Når man får avstand og får luftet hodet litt, så blir det sånn “arhh, det er jo egentlig bare kjempesynd”. Alle har sin grunn til å reagere sånn som de gjør og de kommer lettere utenfor toleransevinduet fordi de ikke har hatt det trygt og godt alltid.

Her beskrives det en medfølelse for at ungdommenes atferd kommer fra en iboende sårbarhet og manglende erfaringer med å motta kjærlighet. Informant 1 formidlet at grunnlaget ofte er dannet før ungdommene flytter inn på institusjonen, ettersom at de ikke har lært seg å motta kjærlighet i tidligere relasjoner. Hun utdypet med at ungdommene derfor kan ha utfordringer med å ta til seg den kjærligheten som miljøterapeutene forsøker å gi dem og at “Det å jobbe med ungdommer som er relasjonsskadet, er ikke noe quick fix”. Funnene våre viser oss at flere av informantene har erfart at det tidvis kan være vanskelig å utøve kjærlighet overfor ungdommer. Det på grunnlag av at ungdommene kan ha en utfordrende atferd og utvise lite takknemlighet overfor miljøterapeutene. Informantene trakk også frem at det å ikke komme i posisjon er en faktor som gjør det vanskelig å vise kjærlighet. Samtidig har også informantene en forståelse og empati for at ungdommene har en iboende sårbarhet og kan mangle erfaringer med å motta kjærlighet fra tidligere omsorgspersoner.

5.3 Relasjonelt arbeid som en forutsetning for kjærlighetsutøvelse

Alle informantene våre har belyst verdien av å bygge gode relasjoner med ungdommer på barnevernsinstitusjoner, og viser til at relasjon er en forutsetning for å kunne vise kjærlighet. Fremtredende er at relasjoner tar tid å bygge og krever innsats og interesse fra både miljøterapeut og ungdom. Informant 4 sa at “de beste relasjonene bruker man et halvt år, et år på. Jeg føler at da blir man kjent på en ordentlig måte”. Det blir også fortalt at relasjon er særlig viktig for å reparere relasjoner i etterkant av utagerende situasjoner. Informant 2 beskrev det slik:

Jeg merker hvor mye den relasjonen har å si for hvordan man klarer å gjenoppta relasjonen etter en uheldig episode, der ungdommen kan ha vært utagerende og jeg har vært tvunget til å legge vedkommende i bakken. Det er ganske inngripende. Hvis jeg ikke hadde hatt den relasjonen i bunn, så hadde det vært vanskelig å reparere relasjonen etterpå.

Her formidlet informanten hvordan det etter en uønsket hendelse er essensielt at miljøterapeut og ungdom har en god relasjon i bunn. Det begrunnes med at det kan oppstå utageringer som resulterer i inngripende tiltak, som kan skade relasjonen.

5.3.1 Personlige og profesjonelle egenskaper som er viktig i det relasjonsbyggende arbeidet

Våre funn indikerer at relasjon er en viktig forutsetning for å kunne utøve kjærlighet. Vi ønsket dermed å utforske hvilke profesjonelle og personlige egenskaper som er sentrale for å skape gode relasjoner til ungdommene. I denne sammenhengen kom det tydelig frem at det ble utfordrende for informantene å skille mellom hva som er profesjonelle egenskaper og hva som er personlige egenskaper. Informantenes uttalelser viser derfor til at mange av de personlige egenskapene som anses som viktig, også kan forstås som profesjonelle egenskaper. Informant 3 sa følgende: “[...] man bruker jo seg selv veldig mye i denne typen arbeid, så hva som er personlig og hva som er profesjonelt går kanskje litt hånd i hånd”. Det som imidlertid var gjentakende egenskaper var: trygghet, åpenhet, forutsigbarhet, tålmodighet, evnen til å lytte, omstille seg raskt og være ekte og genuin. Informant 4 sa:

[...] Forutsigbarhet, trygghet og klare forventninger ... Jeg tror det er viktig å være åpen og lyttende. En må respektere det en hører, for andre sine følelser er jo ikke feil, og prøve å forstå best mulig. Tålmodighet tror jeg er viktig. Og så er det jo det å være seg selv og å bygge på sine egne gode egenskaper.

I eksemplet ovenfor trakk informanten frem sentrale egenskaper som er viktig for å skape en god relasjon til ungdommene. Disse egenskapene ble også vektlagt av andre informanter. Eksempelet viser også hvor viktig det er å være seg selv og ta utgangspunkt i egne gode egenskaper i møte med ungdommene. Informantene påpekte også at det å benytte sine

individuelle styrker er hensiktsmessig i møte med ungdommer og bidrar til ekteføyte relasjoner. En annen personlig egenskap som blir belyst omhandlet å være robust i det miljøterapeutiske arbeidet, og blir eksemplifisert av informant 5:

Du må tørre å by på deg selv. Du må kunne være litt stødig. Tydelig, men trygg. Det handler ikke om at man skal kunne takle all slags mulig dritt som blir kastet i din retning. Du klarer ikke dette her hvis du bare “jeg driter i det, de får komme til meg”. For det gjør de jo ikke, det er vår jobb å komme til dem og være på dem og være med dem i alt som er vanskelig.

Informanten beskrev her en dualitet mellom det å være stødig, trygg og være en støttespiller for ungdommer som har det vanskelig, men samtidig sette grenser for seg selv.

Det å være ekte og genuin blir også trukket frem for å beskrive hvilke personlige egenskaper som er viktig å inneha i det miljøterapeutiske arbeidet på barnevernsinstitusjoner. Videre blir det vektlagt at miljøterapeuter bare er mennesker, og derfor burde vise naturlige reaksjoner i møte med ungdommene. To av informantene poengterte også at ungdommene er sensitive for miljøterapeutenes følelser, og at ungdommene merker om miljøterapeutene ikke er ekte i deres følelsesuttrykk. Informant 1 sa følgende:

Ungdommer forventer reelle reaksjoner. ... De vil ha ekte, genuine følelser i retur [...] Ungdommene gjennomskuer oss om vi tar på oss en maske ... Det er jo en veldig vanskelig kombinasjon dette her, når blir vi for private. Vi går jo inn med oss selv med hud og hår i denne jobben ... Vi gjør oss selv veldig sårbar, fordi du kan få det slengt i trynet tilbake igjen, og de kan bruke det mot deg. Så jeg deler mye, men en del ting er privat som jeg ikke går inn i.

Her beskrev informanten en kompleks overveielse der ungdommene har behov for genuinitet, menneskelige reaksjoner og følelsesuttrykk, samtidig som miljøterapeutene setter seg selv i en sårbar situasjon ved å vise ekte følelser. Miljøterapeuter må dermed overveie hvor ekte og åpne de skal være med ungdommene og samtidig verne om seg selv og sitt privatliv. Det å være ekte og bry seg om ungdommene, kan også skape emosjonelle belastninger hos miljøterapeutene. Informant 2 gir et eksempel:

Det er ikke sånn at man bare kan skru av en bryter og så er man ikke glad i dem lenger. Man er jo bekymret. Hvis det har vært en hektisk uke, det er mye som har skjedd, det er mye rus, så klarer jeg ikke å skru det av når jeg går på fri, for jeg bryr meg såpass mye om dem. Blir bekymret. Det er og sånn, hvor tett skal man faktisk bli disse kidsa?

Her påpekte informantene at hans personlige egenskap med å bry seg gjør det utfordrende å opprettholde en profesjonell distanse. Dette kan føre til emosjonell belastning, da han opplever genuin bekymring utenfor arbeidstid.

Som nevnt belyste informantene at det er utfordrende å skille mellom personlige og profesjonelle egenskaper. Det resulterte i at informantene ikke hadde et klart svar på hva som er konkrete profesjonelle egenskaper. Informantene trakk imidlertid frem flere faktorer som har bidratt til å øke deres profesjonalitet i det miljøterapeutiske arbeidet. Informant 2 formidlet følgende:

Jeg ser jo hvor viktig det er med den utdannelsen jeg har tatt. Du får jo mye større forståelse. Du forstår ungdommene mye bedre enn tidligere, så da skjønnte jeg ikke helt hvorfor reagerer du sånn, og hvorfor sa du det? Men nå har jeg et mye større helhetsbilde.

Ifølge informantene har utdanning bidratt til at han i større grad kan forstå og håndtere ungdommers følelsesuttrykk og atferd. Informant 4 fremhevet hvordan ulike kunnskapsområder har vært viktig i hennes arbeid med ungdommer. Hun vektla kunnskap om traumer og hvordan fysiologiske faktorer som søvn, mat og fysisk aktivitet påvirker psykisk og fysisk helse. Informant 3 trakk frem betydningen av tillærte metoder og forståelsesrammer, som eksempelvis Traumebevisst omsorg (TBO), og sa som følger: "Vi jobber jo med TBO, og de har jo sine opplevelser og sin bagasje". Her formidlet informantene at det har vært nyttig å anvende elementer fra TBO i møte med ungdommer. Det er dermed utfordrende å konkretisere hva informantene oppfatter som tydelige profesjonelle egenskaper. Til tross for dette vektla samtlige av informantene at kunnskap gjennom utdanning, tillærte metoder og forståelsesrammer styrker profesjonaliteten i det miljøterapeutiske arbeidet på barnevernsinstitusjoner.

5.3.2 Medleverturnus påvirkning på det relasjonelle arbeidet

5.3.2.1 Forskjellen mellom barneverninstitusjoner og barneverntjenesten

I våre intervjuer utforsket vi hvilke refleksjoner informantene hadde rundt betydningen av å arbeide i medleverturnus i forbindelse med det relasjonelle arbeidet med ungdommer. Vi brukte barneverntjenesten som sammenligningsgrunnlag. Våre informanter var samstemte om at det å arbeide i medleverturnus på barneverninstitusjon påvirker det relasjonelle arbeidet. Alle informantene påpekte også at det å etablere relasjoner med ungdommer var annerledes i barneverntjenesten enn på barneverninstitusjon. Informantene hadde ulike forutsetninger for å kunne sammenligne, ettersom kun én av informantene har arbeidet som kontaktperson i barneverntjenesten. Informant 2 som tidligere har arbeidet i barneverntjenesten barneverntjenesten sa følgende:

Vi er i en helt annen posisjon enn andre instanser. Vi bor jo sammen med dem, som en type familie. Vi er der når de står opp, vi er der til middag og vi er der til kvelds. Vi er tilgjengelig for dem på en helt annen måte enn andre kan ... Så, det er jo der vi stiller sterkere enn andre, at vi har helt andre midler å bruke på å skape endring.

Det informantene vektla som hovedforskjellen var at miljøterapeuter på barnevernsinstitusjoner i større grad har mulighet til å etablere gode relasjoner med ungdommene. Dette begrunnet informantene med at miljøterapeutene bor sammen med ungdommene. Relasjonene blir dermed nærmere sammenlignet med relasjonene ungdommene får til kontaktpersoner i barneverntjenesten, som møter dem mer sporadisk. Informant 4 formidlet også at hun tror miljøterapeuter på barnevernsinstitusjoner føler på en annen kjærlighet for ungdommene, ettersom miljøterapeutene får ta del i både oppturer og nedturer i hverdagen. Det ble videre trukket frem av informant 4 at kontaktpersoner i barneverntjenesten har en omfattende arbeidsmengde som gjør at det ikke blir mulig å opparbeide en tilsvarende relasjon som på barnevernsinstitusjoner.

5.3.2.2 Betydningen av medleverturnus

Det er flere faktorer som gjør at alle informantene er samstemte om at det å arbeide i medleverturnus bidrar positivt til det relasjonelle arbeidet med ungdommer. Den ene faktoren som ble trukket frem er at medleverturnusen skaper kontinuitet. Informant 1 sa: "Om det har vært en episode der det har skjedd noe, kan vi ta tråden opp neste dag. Vi kan ta tiden til hjelp til å ordne opp. Vi kan jobbe med ting over tid". Her ble det beskrevet at medleverturnus

skaper en kontinuitet i arbeidet med ungdommene, som gir miljøterapeutene mulighet til å følge ungdommene tett opp. Det er også en gjennomgående oppfatning blant alle informantene at barnevernsinstitusjoner skal oppleves som et hjem for ungdommene. Informant 2 sa: “Først og fremst skal vi jo være et normalt hjem for disse ungdommene våre. Så det er jo et hovedfokus”. Informant 4 vektla også å skape et hjem, og utdypet: “Institusjon skal ikke være oppbevaring, det skal være en plass der de er hjemme og får utvikling og kjærlighet”.

Videre ble det belyst at friperiodene er en faktor ved medleverturnus som styrker det relasjonelle arbeidet. Informantene beskrev det som tidvis utfordrende å arbeide på barnevernsinstitusjon, ettersom det innebærer å stå i sterke følelsesuttrykk over tid. Informantene formidlet at det derfor er viktig å hente seg inn i friperiodene, slik at de har overskudd til å arbeide i medleverturnus og møte ungdommene på en hensiktsmessig måte. Informant 2 beskrev friperioden slik:

Da tåler jeg mye mer igjen, men når du går på sjette døgnet og det har vært noe hver eneste dag, så merker du at det er lite luft igjen i ballongen og kortere lunte, og man kan svare tilbake.

Her viste informanten til at det kan være utfordrende å stå i sterke emosjonelle uttrykk og krevende hendelser over flere døgn. Det blir presisert hvordan dette kan resultere i at miljøterapeuter får en mindre profesjonell tilnærming, og at friperiodene dermed gjør dem mer rustet til å stå i utfordringene.

Samtidig som det er enighet blant informantene om at medleverturnus i stor grad tilrettelegger for å skape gode relasjoner med ungdommene, trakk to informanter frem at arbeidsordningen også kan ha negativ innvirkning på relasjoner. Informant 5 sa følgende: “Det negative med det er jo at vi drar på et tidspunkt og det kan være skadelig for relasjonen”. Informant 3 formidler også at medleverturnusen kan medføre negative følger i form av at det oppstår et relasjonsbrudd når ungdommene flytter ut:

Ulempen er at når man jobber på institusjon så blir vi hele livet deres, vi blir de nærmeste menneskene, men faktumet er jo at de skal videre. Vi er der en kort periode i

livet deres, og kjærlighet kan jo bli veldig nært. Relasjonen blir kanskje enda vanskeligere å bryte.

Eksempelene viser derfor til at medlevertturnus både medfører fordeler og ulemper i det relasjonelle arbeidet med ungdommer på barnevernsinstitusjoner.

5.4 Refleksjoner rundt lovendringen

Etter vi hadde fått et innblikk i informantenes forståelse av kjærlighetsbegrepet og deres erfaringer med kjærlighet på barnevernsinstitusjoner, ønsket vi å gå nærmere inn i debatten om implementeringen av kjærlighetsbegrepet. Et funn i denne sammenhengen var at alle informantene belyste fordeler med implementeringen. Flere nevnte at kjærlighet er viktig i møte med ungdommer, og at det dermed er positivt at det blir gitt et større fokus. Eksempelvis fortalte informant 1: “[...] jeg synes egentlig at det er fint at det kommer inn fordi alle barn trenger det. Og kjærlighet det er et fint ord”. Det at barn trenger kjærlighet blir trukket frem av flere. Hvorfor barn trenger kjærlighet ble beskrevet av informant 4:

Det er jo veldig fint. Alle fortjener kjærlighet ... Det er vel det igjen at det blir fokus på det og hvor enormt viktig det er. En ting er den gode varme følelsen og å føle kjærlighet som alle fortjener å kjenne på. Og så har det også med faktisk hjernen sin utvikling av å kjenne på kjærlighet, og kroppens utvikling, og læring og alt mulig. Det påvirker jo mye. Så ved å ha fokus på det, så tror jeg at kanskje noen stepper opp gamet litt og kan gjøre en bedre jobb.

Her formidlet informanten at kjærlighet er viktig for barns utvikling og at et større fokus på kjærlighet kan føre til økt bevisstgjøring blant miljøterapeuter. Økt bevisstgjøring rundt kjærlighetsbegrepet er noe som blir løftet frem av flere informanter. Samtlige fortalte i den forbindelse at miljøterapeuter som har lite fokus på kjærlighet i det miljøterapeutiske arbeidet, kan bli påminnet verdien av kjærlighetsutøvelse. Informantene viste til at et økt fokus på verdien av kjærlighet i arbeidet deres kan få en positiv innvirkning på det relasjonelle arbeidet på barnevernsinstitusjoner.

Samtlige informanter hadde også kritiske refleksjoner rundt implementeringen. En ulempe som ble trukket frem var at ungdommer på barnevernsinstitusjon skal kun forholde seg til

miljøterapeutene en kort periode i livet. Informantene problematiserer derfor at relasjonsbruddet kan bli vanskeligere dersom miljøterapeuter og ungdommer har kjærlighet for hverandre. En annen ulempe som ble belyst av flere var at implementeringen kan gjøre at kjærligheten oppleves som lite genuin og kunstig. Eksempelvis sa informant 5: “Det eneste er den kunstigheten. Du får betalt for å bry deg om meg eller du blir betalt for å si det”. Informant 2 belyste også det kan oppleves lite genuint ettersom han stiller seg kritisk til at kjærlighet kan bli pålagt, og han sa dermed følgende:

Altså, det kan jo nesten bli litt sånn kunstig. At nå er det lovfestet, jeg skal være glad i deg, jeg skal vise deg kjærlighet [...] Jeg synes først og fremst at det er synd at det skal bli lovfestet, at det nesten høres ut som at det er en tvang.

Flere stilte seg kritisk til at kjærligheten kan være genuin når den blir pålagt. Det som imidlertid går mest igjen blant informantene, er hvorvidt implementeringen av kjærlighetsbegrepet vil påvirke det miljøterapeutiske arbeidet. Informant 4 sa følgende:

Det er jo litt synd å si, men hvis jeg skal være helt ærlig ... Selv om det er lovfestet i en paragraf, så bestemmer det ingenting over individets faktiske følelser. For det går ikke an. Så jeg tror alltid det vil være noen voksne og barn som treffer en tone, så bare er det sånn “deg, deg bryr jeg meg om”.

Ut fra utsagnet kan det forstås som at lovendringen ikke kan endre miljøterapeutenes utøvelse av kjærlighet. Informant 2 fortalte at det er viktig at det blir større fokus på kjærlighet i barnevernet, men at han stilte seg kritisk til virkningen. Han fortalte at “Det ser fint ut på papiret og det er det barna trenger ... men jeg tror ikke det bidrar til å sikre mer kjærlighet inn i omsorgsyrkene”.

Et annet tema som ble belyst i intervjuene, var om informantene opplevde at implementeringen av kjærlighetsbegrepet påvirket arbeidskulturen på barnevernsinstitusjoner. Ingen av våre informanter opplevde at implementeringen påvirket arbeidskulturen. Flere informanter fortalte at kjærlighetsbegrepet ikke har blitt snakket om på arbeidsplassen, og at det derfor oppleves som fremmed. Dette ble også nevnt av informant 3 som sa “Nei, vi har vel egentlig ikke snakket om at det har kommet en gang. Kan jo være at det blir mer fokus på det etter hvert når folk blir satt inn i det men, ja, nei, ingenting”. Fire av fem informanter nevnte

også at kjærlighetsbegrepet ikke har påvirket arbeidskulturen, ettersom kjærlighet alltid har vært sentralt. Informant 4 ga et eksempel:

Måten det blir snakket om ungdommene på, og måten vi sitter på overlapp og alt, det er så varmt språk som blir brukt. Vi har ikke snakket om denne lovfestingen, men jeg føler at alle er der for ungdommene likevel.

Informant 5 beskrev også at kjærlighet er godt integrert i arbeidet, og hun sa følgende: “det er kjærlighet i veggene her. Man kommer inn og så er det varmt, du får en lun følelse [...] Og den følelsen er litt viktig å bevare [...] det må være husvarmt for at det skal være kjærlighet”. Uttalelsene viser oss at flere av informantene er positive til implementeringen av kjærlighetsbegrepet, ettersom kjærlighet er viktig for barn utvikling og at lovfestingen kan bidra til bevisstgjøring. Likevel er informantene kritiske til hvordan lovendringen skal bidra til en reell endring i praksis, og problematiserer at lovpålagt kjærlighet kan oppleves som kunstig.

6. Diskusjon

I denne delen av oppgaven vil vi diskutere våre funn sett i lys av relevant teori og forskning. Vi vil starte med å drøfte kjærlighetsbegrepet og dets betydning i lys av Maslows (1970) behovspyramide og Honneths (2008) anerkjennelsesteori. I denne sammenhengen vil vi løfte frem verdien av kjærlighetsbegrepet, samt reflektere kritisk rundt begrepet. Videre vil vi diskutere implementeringen av kjærlighetsbegrepets funksjon i barnevernsarbeid, før vi avslutningsvis vil trekke frem utfordringer ved implementeringen.

6.1 Kjærlighet - et komplekst begrep

Et sentralt funn i vårt forskningsprosjekt er at informantene har en variert forståelse av kjærlighet, samtidig som det også er flere fellesnevner i deres synspunkter. Flere av informantene belyser at kjærlighet handler om å bry seg på ekte og sette grenser, noe som kan være et resultat av deres tidligere livserfaringer. Hvordan den enkelte miljøterapeut forstår, definerer og praktiserer kjærlighet, kan ses i sammenheng med deres habitus. Habitusbegrepet

handler om at internaliserte virkelighetsforståelser kommer til uttrykk i valg og handlinger (Wilken, 2011, s. 44), og har sammenheng med de sosiale forholdene individet vokser opp under (Aakvaag, 2008, s. 161). I lys av habitusbegrepet og en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming, kan det derav tolkes at miljøterapeutenes forståelse av kjærlighet er påvirket av hvordan de selv har vokst opp, hvilke relasjoner de har, samt deres utdanning og arbeidserfaring. Eksempelvis kan det antas at en miljøterapeut med sosialfaglig bakgrunn vil forstå kjærlighet annerledes enn noen som har en realfaglig utdanning. Flere av våre informanter vektlegger at fysisk berøring, eksempelvis gjennom å stryke på eller gi en klem, kan være en form for kjærlighet. Det er derfor nærliggende å tenke at våre informanter selv har vokst opp med å motta kjærlighet gjennom fysisk nærhet, eller er i relasjoner i dag der kjærlighet gjennom fysisk nærhet er naturlig. Kjærlighet i form av fysisk nærhet, kan dermed være en del av informantenes virkelighetsforståelse og deres habitus (Wilken, 2011, s. 44). Det at alle miljøterapeuter har ulik habitus, kan derfor hjelpe oss med å forstå hvorfor miljøterapeuter kan ha ulikt syn på kjærlighetsutøvelse på barnevernsinstitusjoner.

Til tross for at informantene har ulikt syn på kjærlighetsbegrepet, vektla alle betydningen av at ungdommer mottar kjærlighet på barnevernsinstitusjoner. Verdien av kjærlighet blir også belyst av Maslow (1970) i hans behovspyramide. Et sentralt behov i behovspyramiden er trygghetsbehovet, som innebærer å beskytte ungdommer fra skade, noe som er en forutsetning for deres vekstmuligheter (Kaufmann & Kaufmann, 2023, s. 129). Ifølge det biologiske prinsipp, skal ungdommer i utgangspunktet vokse opp med sine biologiske foreldre (barnevernsloven, 2021, § 1-5). Dersom det er forhold i hjemmet som ikke sikrer ungdommer fra skade, kan det imidlertid resultere i at ungdommen må flyttes ut av hjemmet. Flytting kan i slike tilfeller være til barnets beste (barnevernsloven, 2021, § 1-3), og har til hensikt å sikre trygge omgivelser. Et eksempel kan være at en ungdom flyttes til en barnevernsinstitusjon, noe som kan bidra til trygghet og generere en positiv utvikling. Nivået over i behovspyramiden er det sosiale behovet, som omfatter menneskers behov for god tilknytning til andre og til sine omgivelser, i form av støtte og aksept (Kaufmann & Kaufmann, 2023, s. 30). Betydningen av kjærlighet er sentralt her. Ved at ungdommer mottar tilstrekkelig med kjærlighet, vil behovet for å få kjærlighet reduseres parallelt som behovet for å utvise kjærlighet øker (Haugsgjerd et al, 2009, s. 258). I likhet hevder Liao at barn og unge er helt avhengig av å få kjærlighet for å sikre en adekvat utvikling (Liao, 2012, s. 351). Han argumenterer for at kjærlighet bidrar til at barn får et positivt selvbilde og utvikler tillit til både seg selv og til andre. Følgelig er det gjennom å motta kjærlighet selv at barn lærer å

utvise kjærlighet til andre, noe som kan styrke deres relasjoner. Informantene våre belyser også at barn og unge er avhengig av å motta tilstrekkelig med kjærlighet for å kunne få en positiv utvikling. Én av informantene omtalte også kjærlighet som et primærbehov. Ut fra dette kan vi forstå at Maslows (1970) og Liaos (2012) forståelse av verdien av kjærlighet, samsvarer med samtlige av informantenes forståelse av kjærlighetsbegrepet.

Ungdommer på barnevernsinstitusjoner er hovedsakelig mellom 13 og 18 år (Prop 133 L (2020-2021), s. 48), og er i sine formative år hvor det oppstår store psykiske og fysiske endringer (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016, s. 7). Ungdomstiden er preget av identitetsdannelse, økt selvstendighet og løsrivelse, der ungdommene kan oppleve å måtte finne en balansegang mellom selvstendighet og sosial tilhørighet. Dagens unge rapporterer om et økt press i forbindelse med skoleprestasjoner, utseende og sosiale medier, noe som medfører en følelse av å ikke strekke til (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016, s. 7). I undersøkelsen til Ungdata fra 2022 blir det belyst at et høyt antall barn og unge har et nært forhold til sine omsorgspersoner, og at den emosjonelle nærheten til foreldrene vedvarer utover i ungdomstiden (Bakken, 2022, s. 5-7). Ungdommer på barnevernsinstitusjoner kan mangle denne foreldrestøtten fra sine biologiske foreldre, og miljøterapeutene kan i slike tilfeller overta foreldrerollen og fungere som omsorgspersoner (NOU 2023:24, s. 73). Dermed har miljøterapeutene et viktig ansvar som blant annet innebærer å rettlede ungdommene og være støttespillere i en identitetsskapende fase. Anerkjennelse gjennom kjærlighet og bekræftelse kan derfor være en forutsetning for en positiv utvikling (Honneth, 2008, s. 47). Våre informanter er også samstemte om at miljøterapeutene på barnevernsinstitusjoner har en annen rolle i møtet med ungdommene enn kontaktpersonene i barneverntjenesten. Én av informantene som har erfaring fra barneverntjenesten uttalte følgende: ”Vi er i en helt annen posisjon enn andre instanser. Vi bor jo sammen med dem, som en type familie”. Utsagnet viser til at miljøterapeuter på barnevernsinstitusjoner i større grad står i posisjon til å danne relasjoner med ungdommene, og understreker betydningen av at miljøterapeuter anvender sin rolle konstruktivt.

Informantene våre belyser at mange av ungdommene kommer fra vanskelige familieforhold der de mangler erfaringer med kjærlighet. Manglende kjærlighet kan medføre vansker med å motta, samt utvise kjærlighet til andre (Haugsgjerd et al, 2009; Liao, 2012). Barn og unge som ikke har opplevd å bli anerkjent i form av å motta tilstrekkelig med kjærlighet, kan dermed

være sårbar for en destruktiv utvikling, som kan resultere i følelsen av å bli krenket og fornedt (Honneth, 2008, s. 140-142). Ungdommer på barnevernsinstitusjoner kan derfor være avhengig av å motta kjærlighet fra miljøterapeutene for å utvikle et godt selvilde, og for å sikre en positiv innvirkning på deres identitetsdannelse. Honneth belyser også at manglende anerkjennelse av sine medmennesker, kan bidra til ekskludering og marginalisering fra samfunnet (Honneth, 2008, s. 142). Ved at ungdommer får mulighet til å delta aktivt i samfunnet, kan dette ha en positiv innvirkning både på individnivå og samfunnsnivå. For det enkelte individ kan deltakelse i samfunnet bidra til økt velvære og innebære muligheten til å realisere sine potensialer (Moksnes, 2021, s. 228). På et samfunnsnivå vil individets deltakelse også ha en samfunnsøkonomisk verdi ved at den enkelte bidrar inn mot storsamfunnet gjennom arbeid eller utdanning (Moksnes, 2021, s. 226). Opplevelsen av å bli anerkjent og akseptert kan på denne måten generere et ønske om å delta i samfunnet. Dette viser oss at anerkjennelse i form av kjærlighet fra miljøterapeuter på barnevernsinstitusjoner er avgjørende for at ungdommene skal utvikle seg til selvstendige individer, samt bli rustet til å håndtere livet etter oppholdet på institusjonen.

Til tross for at informantene er positive til kjærlighetsbegrepet og vektlegger betydningen av at ungdommer skal motta kjærlighet på barnevernsinstitusjoner, trekker de også frem kritiske refleksjoner rundt begrepet og dets betydning. Informantene uttrykker at kjærlighet kan oppfattes som et privat og personlig begrep, som de forbinder med nære relasjoner, eksempelvis familie- og kjæresteforhold. Kjærlighetsbegrepet kan derfor virke kunstig og fremmed i en profesjonell setting og unaturlig å anvende i det miljøterapeutiske arbeidet på barnevernsinstitusjoner. Neumann (2021) er en av dem som stiller seg kritisk til implementeringen av kjærlighetsbegrepet, og mener at omsorgsbegrepet er dekkende i en profesjonell setting. Landsforeningen for barnevernsbarn er i likhet med Neumann skeptiske til å gi barn rett på kjærlighet og understreker at omsorg også “krever varme, engasjement og voksne som strekker seg” (Prop 169 L (2016-2017), s. 25). Til sammenligning hevder Barnevernsproffene at omsorg ikke er tilstrekkelig, og argumenterer med at omsorg også kan gis kaldt (Barnevernsproffene, 2017, s. 3). De ulike uttalelsene indikerer at det finnes variasjon i forståelsen av kjærlighetsbegrepet og at det er et komplekst begrep. Det er derfor en distinksjon mellom hvordan kjærlighet og omsorg kan bli fortolket i barnevernsarbeid. I tråd med at våre informanter anvender begrepene omsorg og kjærlighet om hverandre, blir det tydelig at begrepene også har likhetstrekk. utfordringen med å skille begrepene gjør det uklart

hvilket begrep som er hensiktsmessig å anvende i det miljøterapeutiske arbeidet. Én informant belyser i likhet med Neumann og Landsforeningen for barnevernsbarn at hun ønsker å anvende omsorgsbegrepet fremfor kjærlighetsbegrepet, ettersom hun opplever at det føles mer riktig i barnevernsarbeid (Neumann, 2021; Prop 169 L (2016-2017), s. 25). Andre informanter har resonnement som samsvarer med Barnevernsproffene og formidler et ønske om å anvende begrepet kjærlighet, da det innebærer mer følelser enn omsorg (Barnevernsproffene, 2017).

Det at flere benytter seg av begrepet omsorg kan ha en sammenheng med at omsorg blir sett på som mer praktisk enn kjærlighet (Hennum, 2002, s. 113). Cowden viser også til at omsorgsbegrepet kan inneholde mindre følelser enn kjærlighet, ettersom yrkesutøvere kan gi omsorg og fremme barns interesser uten å føle kjærlighet (Cowden, 2012, s. 334). Hennums (2002) og Cowdens (2012) forståelser av omsorg er interessant å se i sammenheng med funnet som viser at informantene stiller seg kritisk til begrepet profesjonell kjærlighet. Ingen av informantene våre beskriver at de er utelukkende positive til begrepet profesjonell kjærlighet. Flere begrunner dette med at begrepet oppleves som lite personlig. Vi forstår dermed at flere av informantene opplever kjærlighet som et begrep som er for personlig, og profesjonell kjærlighet som for upersonlig. Det kan derfor tenkes at dette kan være en mulig årsak til at omsorgsbegrepet blir anvendt i barnevernsarbeid. Et sentralt funn i vår analyse er at informantene omtaler det å være genuin og å bry seg på ekte som sentralt i deres forståelse av kjærlighet. I forlengelse av dette er informantene kritiske til begrepet profesjonell kjærlighet og beskriver det som fremmed. Ifølge Andersen (2018) handler profesjonell kjærlighet om å være glad i, og bry seg om et annet menneske. Vi ser at informantene sin forståelse av kjærlighet samstemmer med definisjonen av profesjonell kjærlighet, men at de likevel stiller seg kritisk til begrepet. Vi stiller derfor spørsmålsteget ved om informantene er kritiske til begrepets faktiske innhold, eller om lite kjennskap til begrepet gjør at ordlyden fremmedgjør profesjonell kjærlighet. Manglende kjennskap til begrepet kan derav være en faktor for at omsorgsbegrepet blir et foretrukket begrep i møte med ungdommer på barnevernsinstitusjoner. Vi tolker derfor at omsorgsbegrepet kan forstås som en hybrid mellom kjærlighet og profesjonell kjærlighet blant informantene våre.

6.2 Hvilken funksjon har implementeringen av kjærlighetsbegrepet?

Barnevernsproffene argumenterer for at kjærlighet bør være en grunnmur for det barnevernfaglige arbeidet (Barnevernsproffene, 2017, s. 3). Dette er i tråd med Thrana som mener at kjærlighet skal være en kjernekompetanse i møte med barn og unge i barnevernet (Thrana, 2013, s. 15). Lovfestingen om at alle barn og unge skal bli møtt med kjærlighet, kan sees i sammenheng med rettslig anerkjennelse (Honneth, 2008). Ved at ungdommer opplever å bli møtt med kjærlighet av miljøterapeutene kan deres grunnleggende behov for kjærlighet bli dekket (Maslow, 1970), samtidig som at deres juridiske rettigheter blir ivaretatt. Denne formen for anerkjennelse kan ifølge Honneth bidra til at ungdommer opplever en individuell selvrespekt, og gir videre en økt mulighet til å være likeverdige deltakere i samfunnet (Honneth, 2008, s. 130). Informantene opplever kjærlighetsbegrepet som et positivt bidrag inn i lovverket. Det begrunnes med at implementeringen kan medføre en bevisstgjøring for miljøterapeuter og arbeidssteder som har lite fokus på kjærlighet i sitt arbeid. På denne måten kan implementeringen bidra til å rette søkelyset mot et begrep som våre informanter anser som viktig i barnevernsarbeid. I denne sammenhengen kan den juridiske anerkjennelsen løftes opp til et samfunnsnivå. Det ved at samfunnet ønsker å anerkjenne barn og unge ved å formelt implementere kjærlighet som en juridisk rettighet.

I NOU 2016:16 omtales kjærlighetsbegrepet som et verdigrunnlag for barnevernsarbeid, der kjærlighet må forstås som en etisk bærebjelke (NOU 2016:16, s. 53). Det fremlegges at det kan være ulike meninger om hvorvidt kjærlighet burde implementeres i norsk lov. Utvalget vurderer imidlertid at begrepet presiserer en overordnet bestemmelse om innholdet i forsvarlig omsorg. I forslaget til lovendring omtaler Barne- og likestillingsdepartementet kjærlighetsbegrepet som en viktig symbolsk verdi (Prop 169 L (2020- 2021), s. 25), noe som indikerer et ønske om å styrke rettighetene til sårbare barn og unge. Det kan derfor forstås at det norske samfunnet gjennomgår et paradigmeskifte der barneperspektivet nå er i endring (Kvaran & Holm, 2012, s. 59). Det paternalistiske barnesynet, der barnet anses som sårbart og skjørt, blir nå tilsidesatt. Barn og unge blir i større grad ansett som aktører med viktige stemmer. Aktørperspektivet omhandler at barn er handlende aktører, som ikke bare påvirkes av sine omgivelser, men også aktivt påvirker omgivelsene tilbake (Kvaran & Holm, 2012, s.

60). Lovendringen og implementeringen av kjærlighet kan derfor forstås som en diskursendring, der ansatte i barnevernet må tilvenne seg en ny fagterminologi.

6.2.1 Utfordringer med lovfestingen av kjærlighetsbegrepet

Det er delte meninger om hvor godt integrert kjærlighet er i dagens barnevernsarbeid. På den ene siden hevder Barnevernsproffene (2017) at det er for lite fokus på kjærlighet. De ønsker derfor at ungdommer i større grad skal bli møtt med varme i form av kjærlighet fra ansatte i barnevernet. På den andre siden uttrykker våre informanter at kjærlighet er godt integrert i deres arbeid og at kjærlighet alltid har vært en del av arbeidet på barnevernsinstitusjoner. Informantene belyser imidlertid at implementeringen kan ha en positiv innvirkning på arbeidet der en kjærlig tilnærming ikke er tilstrekkelig til stede. Vi kan derfor stille spørsmål ved om våre informanter er et unntak, og ikke representerer de ansatte i barnevernet som Barnevernsproffene ønsker mer kjærlighet fra. Selv om dette er en mulig konklusjon, er det ikke gitt at dette er tilfellet. Vi vil dermed gå nærmere inn på ulike årsaker for hvorfor det kan oppstå ulike opplevelser av kjærlighet i barnevernet. Det at informantene våre har en annen opplevelse av kjærlighet enn Barnevernsproffene, kan ha en sammenheng med deres habitus (Wilken, 2011, s. 44; Aakvaag, 2008, s. 161). Miljøterapeutene besitter en faglig kompetanse som kan påvirke deres syn på kjærlighet. Barnevernsproffene besitter ikke samme kompetanse i form av utdanning og arbeidserfaring, men har brukererfaring. De ulike erfaringene bidrar til å danne ulike perspektiver og forståelser av hva kjærlighet innebærer og hvordan den utøves. Informantenes opplevelser av egen kjærlighetsutøvelse, kan dermed oppleves annerledes for ungdommene som mottar kjærligheten.

Neumann belyser også at det profesjonsutøvere selv opplever som gode intensjoner, kan oppfattes annerledes hos andre (Neumann, 2021, s. 298). Et eksempel kan være at en ungdom er i emosjonell ubalanse, der miljøterapeuten anvender verbal kommunikasjon for å vise kjærlighet. Ungdommen kan i denne situasjonen føle på manglende kjærlighet, ettersom han hadde ønsket å motta kjærlighet i form av en klem. Informantene beskriver at kjærlighet på barnevernsinstitusjoner også kan oppstå i form av grensesetting. Det å sette grenser kan oppleves som utfordrende for miljøterapeutene ettersom det kan skape konflikt. Eksempelvis kan en ungdom ønske utvidet innetid for å være med venner. Miljøterapeuten åpner ikke opp for dette på bakgrunn av at ungdommen skal på skolen neste dag og derfor bør prioritere hvile. Fra miljøterapeuten sitt ståsted kan dette være en form for kjærlighet og et ønske om å

hjelpe ungdommen til å ta gode valg for seg selv. Fra ungdommens perspektiv kan det i motsetning oppfattes som kontrollerende og oppleves derfor ikke som en kjærlighetshandling. Kjærlighet kan dermed forstås som et sammensatt fenomen. Begrepets kompleksitet kan være en mulig årsak til hvorfor informantene våre og Barnevernsproffene (2017) kan ha ulik forståelse av kjærlighet.

Selv om informantene og Barnevernsproffene har ulike erfaringer og oppfatninger av kjærlighet i barnevernet, er de likevel samstemte om betydningen av å være ekte og genuin i møte med ungdommer (Alexander proff et al., 2018, s. 116). Informantene formidler at ungdommer har behov for ekte reaksjoner og følelser fra miljøterapeutene. Det blir derfor satt spørsmålstegn ved om lovendringen bidrar til at kjærlighet fra miljøterapeutene faktisk oppleves som genuin, eller om den oppfattes som påtatt. Én av informantene påpeker at selv om kjærlighet blir lovfestet i en paragraf, bestemmer det ikke over individets faktiske følelser. Det er også et sentralt poeng hos Cowden som hevder at lovpålagt kjærlighet ikke blir genuin, og beskriver emosjonelle plikter som uoppnåelige. Derav blir det moralsk galt å utøve kjærlighet når den ikke er ektefølt (Cowden, 2012, s. 326-337). På denne måten kan det argumenteres for at det å pålegge andre spesifikke følelser blir både umulig, men også umoralsk. I motsetning hevder Liao at barn har en moralsk rett til å bli elsket og at det er mulig å kultivere frem følelser, eksempelvis kjærlighet (Liao, 2012, s. 347-353).

Basert på de ulike argumentasjonene blir det derfor et spørsmål om hvorvidt det er etisk riktig at miljøterapeuter skal vise kjærlighet til ungdommer, selv om den ikke alltid er ektefølt. Det blir også et spørsmål om ungdommene vil kunne kjenne forskjell på genuin og mindre genuin kjærlighet. Én av informantene omtalte profesjonell kjærlighet som “kjøpt og betalt kjærlighet”, noe som gir en ekstra dimensjon til spørsmålet om ungdommer kan føle på kjærlighet til tross for at den ikke nødvendigvis er ektefølt. I en dansk studie blir det empirisk analysert hvorvidt barn som er flyttet utenfor hjemmet kan oppleve kjærlighet, til tross for at omsorgspersonene får betalt (Lausten & Frederiksen, 2016, s. 100-101). Studien viser at flertallet av barna alltid føler på kjærlighet fra sine omsorgspersoner. Følelsen av trygghet, sosial støtte og anerkjennelse fra sine omsorgsgivere blir trukket frem som essensielt for å forsterke barnas opplevelse av kjærlighet (Lausten & Frederiksen, 2016, s. 100-101). Basert på studiens funn tolker vi at ungdommer på barnevernsinstitusjoner kan føle på en ektefølt kjærlighet, til tross for at miljøterapeutene får betalt for sitt omsorgsarbeid. Viktige faktorer blir imidlertid at ungdommene kjenner på trygghet og får anerkjennelse av miljøterapeutene,

noe som er en viktig forutsetning for positiv utvikling og selvpersepsjon (Honneth, 2008, s. 47).

Tidligere har vi påpekt at et sentralt element i kritikken av kjærlighetsbegrepet er at flere opplever det som privat og personlig. I denne sammenhengen fremhever våre informanter hvilke konsekvenser som kan oppstå dersom de blir for engasjert i arbeidet, og hvordan det kan være utfordrende å skille mellom arbeid og privatliv. Én informant formidler at miljøterapeuter allerede kan oppleve å være bekymret for ungdommene utenfor arbeidstid. Miljøterapeutenes bekymringer kan tyde på et stort engasjement for ungdommens liv og velgående. Samme informant formidler hvordan dette kan føre til en *avmaktfølelse*. Det innebærer å føle seg underlegen og ikke ha noe å stille opp med (Engelstad, 2005, s. 77-78). Informantene trekker også frem at mange av ungdommene på barneverninstitusjoner kan ha sterke følelsesuttrykk og en utfordrende atferd, eksempelvis gjennom utagering. I slike situasjoner kan miljøterapeuter føle på avmakt, ettersom de kan oppleve det som utfordrende å endre den uhensiktsmessige atferden til ungdommene. Følelsene av avmakt og bekymring kan resultere i emosjonelle belastninger for miljøterapeutene, som kan påvirke dem både i og utenfor arbeidstid. Informantene understreker at friperiodene er viktige for å redusere belastningene i det miljøterapeutiske arbeidet. På denne måten kan medlevertturnus gi miljøterapeutene et overskudd som kan styrke dem i det relasjonelle arbeidet med ungdommene.

Gjennomgående formidler våre informanter at de har strukket seg langt for å imøtekomme ungdommene, men at de til gjengjeld kan oppleve lite takknemlighet for det arbeidet som blir gjort. Arbeidsoppgavene er gjerne “usynlige” og har til formål å sikre ungdommenes rettigheter på institusjonen. Eksempelvis koordinere ulike tjenester og samarbeide med familie eller annet nettverk (NOU 2023:24, s. 287). Informantene innehar kompetanse for å kunne imøtekomme ungdommenes atferd og følelsesuttrykk. Likevel belyser de at det kan være utfordrende å møte ungdommer med kjærlighet i situasjoner hvor de viser lite takknemlighet og har en utfordrende atferd. Eksempelvis forklarer én av informantene at hun strakk seg langt og nedprioriterte egne behov for å imøtekomme en ungdom. Likevel reagerte ungdommen med å skrike “du gjør alt feil”. Informantene tydeliggjør at ønsket om å utvise kjærlighet imidlertid er til stede, men at ungdommenes sterke uttrykk og avvisning vanskeliggjør det å komme i posisjon der kjærlighetshandlinger blir naturlig. Avvisning fra ungdommer kan oppleves som krevende både fra et faglig, men også fra et personlig

perspektiv (Levin, 2021, s. 116).

Det at miljøterapeutene kan bli utsatt for avvisning og sterke følelsesuttrykk er eksempler på belastninger miljøterapeuter kan stå overfor i møte med ungdommer. Videre kan miljøterapeutene også oppleve sekundærtraumatisering innebærer at de selv får symptomer som barn og unge har, eksempelvis engstelse og søvnproblemer (Isdal, 2017, s. 120). I 2018 deltok 684 barnevernsansatte fra 26 norske kommuner i et forskningsprosjekt for å avdekke risikoen for utbrenthet og sekundærtraumatisering. Studien viser at 70 prosent av respondentene skåret på et moderat nivå av utbrenthet, og 36,9 prosent skåret moderat for symptomer på sekundærtraumatisering. Selv om skårene indikerer moderat risiko, kan det imidlertid antydes at respondentene kan utvikle høyere risiko med tiden (Baugerud et al., 2018, s. 226-231). Til tross for at studien er gjennomført i barneverntjenesten vurderer vi at funnene er overførbare til miljøterapeuter på barnevernsinstitusjoner. Det på bakgrunn av at miljøterapeuter også arbeider tett med sårbare barn og unge. Våre informanter beskriver at det miljøterapeutiske arbeidet kan være emosjonelt belastende og at de bruker seg selv i stor grad. Det kan dermed være utfordrende å holde et tydelig skille mellom det å være profesjonell og privat. Belastningene miljøterapeutene står overfor kan derfor vise til et behov for profesjonell distanse for å kunne ivareta seg selv i arbeidet. Evnen til å distansere seg for å ikke bli utbrent kan imidlertid være vanskelig (Damsgaard, 2010, s. 176).

Følgelig stiller én av informantene et retorisk spørsmål om i hvilken grad det kan forventes at miljøterapeuter skal investere seg selv i hver enkelt ungdom. Det kan tolkes som at informanten opplever implementeringen av kjærlighetsbegrepet som en forventning fra samfunnet, der miljøterapeuter pålegges ytterligere emosjonelle krav. Neumann stiller seg kritisk til å benytte kjærlighet som en modell for profesjonsarbeidet med barn og unge. Det på bakgrunn av at implementeringen av kjærlighetsbegrepet kan medføre risiko for at yrkesutøveren overfører egne uavklarte følelser inn i arbeidet. På denne måten kan følelsesmessige krav svekke profesjonaliteten (Neumann, 2016, s. 116). I samsvar med Cowden (2012), mener Neumann at det derfor ikke kan forventes at profesjonsutøvere skal føle kjærlighet, men må være bevisst egne følelser for å utøve kompetent arbeid (Neumann, 2021, s. 300). Til sammenligning argumenterer Thrana (2016) for at kjærlighet og profesjonalitet er tett vevd sammen og ikke utelukker hverandre. Hun uttrykker at begrepet

profesjonalitet er i endring og at kjærlighet bør anses som en del av den faglige kompetansen (Thrana, 2016, s. 108). Sterke emosjoners påvirkning blir også problematisert av våre informanter, og én av dem fortalte at: “jo mer glad vi er i dem, jo mindre profesjonelle blir vi”. Sitatet viser til at også våre informanter har en tanke om at sterke emosjoner til ungdommene kan bidra til mindre profesjonalitet, samt medføre at miljøterapeutene blir mer sårbare for emosjonelle belastninger. Neumann belyser i samsvar med to av våre informanter at kjærlighet også kan være problematisk og belastende for ungdommene. Ved at miljøterapeutene bytter jobb, går ut i permisjon, eller når ungdommene flytter ut, vil det oppstå et relasjonsbrudd. Relasjonsbruddet kan medføre større emosjonell belastning for ungdommene dersom ungdommer og miljøterapeuter har kjærlighet for hverandre (Neumann, s. 2016, s. 116-117). Ut ifra våre funn og Neumanns uttalelse tolker vi at det kan være behov for en profesjonell distanse for å kunne ivareta miljøterapeutene, men også ungdommene.

Informantenes uttalelser om å oppleve emosjonelle belastninger kan videre knyttes til deres kritiske refleksjoner rundt kjærlighetsbegrepet. For til tross for at informantene opplever begrepet som viktig, kan assosiasjonene til kjærlighet medføre en frykt for ytterligere emosjonelle belastninger. Ønsket om å anvende et begrep med mindre emosjonell betydning, kan derfor ha sammenheng med å opprettholde en profesjonell distanse for å ivareta seg selv i arbeidet. Spørsmålet blir derfor om det er etisk riktig å pålegge miljøterapeuter til å føle kjærlighet for barn og unge, til tross for at det kan medføre ytterligere belastninger. Informantene uttrykker at det er essensielt at ungdommer opplever å bli anerkjent i form av å motta kjærlighet, trygghet og varme av miljøterapeuter når de bor på barnevernsinstitusjon. Likevel er det en utfordring at implementeringen av kjærlighetsbegrepet gir miljøterapeuter en opplevelse av å måtte investere seg i større grad og gi mer av seg selv i omsorgsarbeidet. På denne måten akkumuleres det til en overveielse mellom at ungdommer har behov for og rett på kjærlighet, samtidig som miljøterapeutene skal ivaretas. I forlengelse av spørsmålet blir det nødvendig å tilrettelegge for at miljøterapeuter skal oppleve de emosjonelle belastningene som håndterbare, og samtidig møte ungdommer med kjærlighet.

Et sentralt argument i debatten om implementeringen av kjærlighetsbegrepet er at kjærlighet er av subjektiv karakter og defineres ulikt. Ulik forståelse av kjærlighet resulterer i at det er vanskelig å iverksette i praksis, ettersom det mangler klare føringer for hvordan begrepet skal forstås og anvendes. Våre informanter formidler at implementeringen i liten grad har påvirket

deres arbeidshverdag. Kjærlighetsbegrepet blir ikke direkte omtalt på arbeidsplassen og samtlige av informantene oppfatter begrepet som fremmed. Selv om kjærlighetsbegrepet ikke blir snakket direkte om, opplever informantene at kjærlighet alltid har vært en del av deres arbeidskultur og er godt integrert i det miljøterapeutiske arbeidet. Dette blir eksemplifisert av en informant som beskriver at “det er kjærlighet i veggene her”. Implementeringen av kjærlighetsbegrepet har derfor ikke medført en reell endring i praksis for våre informanter. Lovendringen blir i motsetning referert til noe som fortrinnsvis skal “se fint ut på papiret”. En utfordring med lovfesting kan dermed være at miljøterapeutene ikke ser nytteverdien av implementeringen. Det kan derfor tolkes som at informantene opplever begrepet som overflødig, ettersom de allerede opplever å møte ungdommer med kjærlighet. Derfor er det interessant at informantene omtaler kjærlighet som godt integrert, men samtidig fremmed. Kan et begrep som er godt integrert samtidig være fremmed? Vi tolker at ordlyden i begrepet skaper en følelse av fremmedgjøring hos våre informanter, siden begrepet ikke brukes aktivt i deres arbeidshverdag. Dette til tross for at det miljøterapeutiske arbeidet på barnevernsinstitusjoner kan samsvare med kjærlighetsbegrepets tiltenkte forståelsesramme.

Informantenes oppfatning av at kjærlighetsbegrepet vanskelig kan iverksettes i praksis, kan også sees i sammenheng med Økland & Sørstads (2020) studie. Informantene i studien var positive til begrepet, men kritisk til om implementeringen ville føre til en reell endring i praksis. I de senere år har det vært et økt fokus på et mer kunnskaps- og evidensbasert barnevern (Backe-Hansen, 2023; Finne & Malmberg-Heimonen, 2012, s. 1). Det innebærer et større fokus på faglig kompetanse og at praksis baseres på målbar og evaluerbar vitenskap (Ekeland et al., 2018, s. 611). I Barne- og likestillingsdepartementets forskningsstrategi for 2016–2020 (s. 15) presiseres det at departementet vil prioritere forskning som bidrar til kvalitetsutvikling innenfor barnevernsområdet. Eksempelvis ved å finne effekter av tiltak og metoder rettet mot barn og familier. Behovet for mer forskning og kunnskapsutvikling har også som formål å utvikle og endre praksis i barnevernet, slik at barn og deres familier får riktig hjelp til rett tid (Bufdir, 2021, s. 23; NOU 2012:5, s. 215). Videre blir det understreket et økt behov for å utvikle kunnskapsgrunnlaget på barnevernsinstitusjoner, og det vises blant annet til evaluering av standardisert forløp (Bufdir, 2022b, s. 41). Neumann omtaler det som et paradoks at det nå tilrettelegges for et mer evidensbasert barnevern, parallelt med at kjærlighet skal forankres i det profesjonelle arbeidet. Det på bakgrunn av kjærlighet er av subjektiv karakter og verken kan defineres eller måles (Neumann, 2021, s. 302).

Thrana hevder på den andre siden at kjærlighet som kjernekompetanse ikke kan sidestilles med evidensbaserte metoder som gir målbare resultater. Hun begrunner det med at kjærlighet befinner seg i et etisk og moralsk domene (Thrana, 2013, s. 15). På denne måten kan det tolkes at Thrana argumenterer for en symbolsk verdiendring, fremfor en endring som gir håndfast evidens. Det kan ses i lys av at lovendringen skal forstås som en etisk bærebjelke i barnevernsarbeid (NOU 2016:16, s. 53). Barne- og likestillingsdepartementet poengterer at bestemmelsen ikke gir en rett til å oppleve kjærlighet, som kan håndheves eller etterprøves. De fremhever at det ikke er enkelt å gi begrepet kjærlighet et rettslig innhold, ettersom det er en subjektiv følelse som ikke er egnet til å definere. Lovendringen vil derfor ikke innebære nye rettigheter for barn og unge, eller plikter for dem som arbeider i barnevernet (Prop 169 L, (2016-2017), s. 25). Det at lovendringer ikke utløser nye rettigheter, kan ses i sammenheng med våre informanternes usikkerhet om hvorvidt lovendringen vil påvirke barnevernfaglig praksis. Ettersom lovendringen heller ikke medfører nye plikter, gir ikke implementeringen av kjærlighetsbegrepet tydelige føringer for hva som forventes av barnevernsansatte.

Det presiseres at formålsbestemmelsen skal være retningsgivende og signalisere en forventning til barnevernsansatte om å møte barn med trygghet, kjærlighet og forståelse (Prop 169 L (2016-2017), s. 25). Vi tolker dermed at implementeringen av kjærlighetsbegrepet har en symbolsk verdi og har til hensikt å øke bevisstheten rundt kjærlighet i barnevernet. Det vil innebære at barnevernfaglige ansatte i større grad skal vise menneskevarme og kjærlighet. Mangelen på klare føringer og en felles definisjon av kjærlighet gjør det imidlertid vanskelig å fastslå hvilken funksjon begrepet har i praksis. Det kan ses i sammenheng med at våre informanternes opplevelse av at implementeringen fortrinnsvis skal "se fint ut på papiret". Til tross for deres skepsis til lovendringen, er informantene også positive til implementeringen og mener det kan øke bevisstheten rundt barn og unges behov for kjærlighet. På denne måten kan implementeringen av kjærlighetsbegrepet forstås som et paradoks. Det vil dermed være hensiktsmessig at begrepet konkretiseres og gis en mer nyansert og felles definisjon. En felles forståelse vil trolig redusere risikoen for at kjærlighetsbegrepet blir et ideal uten funksjon.

7. Avslutning

Et sentralt funn i vårt forskningsprosjekt er at våre informanter har en variert forståelse av kjærlighetsbegrepet, samtidig som det er flere fellesnevner i deres synspunkter. Det å være genuin i møte med ungdommene, bry seg på ekte og sette grenser går igjen i definisjonene av kjærlighet. Informantene omtaler omsorg som en sentral del av kjærlighetsutøvelsen. De har imidlertid ulike meninger om hvorvidt kjærlighet eller omsorg er mest hensiktsmessig å anvende i barnevernsarbeid. Enkelte av informantene foretrekker omsorg fremfor kjærlighet, og andre mener at kjærlighetsbegrepet er mer nyttig ettersom det inneholder mer følelser enn omsorg. Samtlige opplever det også som utfordrende å skille mellom omsorg og kjærlighet. Et annet sentralt funn i denne sammenheng er at flere av informantene opplever kjærlighet som et privat og personlig begrep, og at det derfor kan være mindre naturlig å anvende i profesjonsutøvelsen. Til tross for at kjærlighetsbegrepet blir for personlig, opplever informantene at begrepet profesjonell kjærlighet er for upersonlig. I vår problemstilling ønsket vi å utforske om informantene hadde erfaringer med kjærlighet i det miljøterapeutiske arbeidet. I denne sammenhengen fikk vi bekreftet at alle informantene har erfaringer med kjærlighet på barnevernsinstitusjoner. Informantene belyser at det er viktig å ha en god relasjon til ungdommene for å komme i posisjon til å utøve kjærlighet. Medleverturnus blir her trukket frem som betydningsfull ettersom det gir kontinuitet i arbeidet, samt utløser friperioder. Det siste funnet omhandlet informantene sine refleksjoner rundt implementeringen av kjærlighetsbegrepet. Refleksjonene omhandlet at kjærlighetsbegrepet er et fint og viktig begrep, men at informantene ikke opplever at det har påvirket det miljøterapeutiske arbeidet i praksis.

Funnene våre har åpnet opp for diskusjon, og vi har drøftet samtlige funn i lys av relevant teori og forskning. I denne sammenhengen har vi sett nærmere på kjærlighetsbegrepet. Her har vi løftet frem verdien av kjærlighet på barnevernsinstitusjoner, og hvilken betydning kjærlighet har for barn og unges utvikling. Videre har vi også utforsket informantenes kritiske refleksjoner rundt begrepet og dets betydning. Refleksjonene inkluderer blant annet at kjærlighet kan oppleves som et privat begrep, og dermed oppfattes som fremmed i det miljøterapeutiske arbeidet. Vi har også diskutert implementeringen av kjærlighetsbegrepets funksjon i barnevernsarbeid. I denne sammenheng har vi belyst hvordan lovendringen kan anses som en diskursendring der ansatte i barnevernet må tilvenne seg en ny fagterminologi i

samsvar med samfunnets felles forståelse av kjærlighet. Vi har dermed løftet frem at implementeringen retter et viktig søkelys og kan bidra til bevisstgjøring, men har også påpekt at lovendringen medfører utfordringer. Utfordringene omhandler at det er ulike oppfatninger om det er behov for lovfesting og at kjærligheten kan oppleves som kunstig. Andre utfordringer handler om at kjærlighet i profesjonsutøvelsen kan medføre emosjonelle belastninger for miljøterapeutene, og at implementeringen har hatt liten innvirkning på det miljøterapeutiske arbeidet.

Vi konkluderer derfor med at miljøterapeutene på barnevernsinstitusjoner har erfaringer med kjærlighet i sin profesjonsutøvelse. Alle informantene våre har en forståelse av at kjærlighet er viktig i møte med barn og unge, men at implementeringen av kjærlighetsbegrepet har hatt liten funksjon i praksis og. Implementeringen kommer også med flere utfordringer. Dette kan ha en sammenheng med at kjærlighetsbegrepet er et komplekst begrep uten en entydig betydning. Det kan derfor være hensiktsmessig at begrepet konkretiseres og gis en mer nyansert og felles definisjon. En felles forståelse vil trolig redusere risikoen for at kjærlighetsbegrepet blir et ideal uten funksjon, og fortrinnsvis blir symbolpolitikk. Vi tolker dermed at det er en kompleks dualitet der informantene både er positive, men også er kritiske til lovfesting. Implementeringen av kjærlighetsbegrepet kan derfor forstås som et paradoks.

7.1 Forslag til videre forskning

I forlengelse av vårt forskningsprosjekt kunne det vært interessant å studere hvordan ungdommer på barnevernsinstitusjoner opplever kjærlighetsbegrepet, og om de har erfaringer med kjærlighet i møte med miljøterapeuter. På denne måten hadde vi fått et innblikk i ungdommers perspektiv på kjærlighetsbegrepet og hvordan de forstår og opplever kjærlighet i praksis på barnevernsinstitusjoner. Det hadde vært interessant å studere om våre funn om miljøterapeutenes forståelse av kjærlighet samsvarer med ungdommenes forståelse. Et slikt studie kunne gitt oss en bredere og verdifull forståelse av kjærlighetsbegrepet. I vårt forskningsprosjekt har ungdommers ståsted om implementeringen av kjærlighetsbegrepet kommet frem ved å henvise til Barnevernsproffene, men ungdommenes synspunkt har ikke vært et sentralt fokusområde. Det er også nærliggende å tenke at ikke alle ungdommer har samme forståelse av kjærlighet som Barnevernsproffene. Vi ser det derfor som verdifullt å

gjennomføre forskningsintervjuer med ungdommer på barnevernsinstitusjoner for å fremheve deres stemme og deres forståelse av kjærlighetsbegrepet.

8. Referanseliste

- Aadland, E. (2011). "Og eg ser på deg...". *Vitenskapsteori i helse- og sosialfag*. (3. utg). Universitetsforlaget.
- Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Abstrakt forlag.
- Alexander proff, Glorija proff, Toresen, G., & Steinrem, I. (Red.) (2018). *Barnas barnevern: trygt, nyttig og samarbeidende for barn*. Universitetsforlaget.
- Andersen, A. (2018, 21. oktober) *Kan kjærligheten profesjonaliseres?* Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging.
<https://rvtssor.no/aktuelt/227/horer-kjaerlighet-hjemme-her/>
- Backe-Hansen, E. (2023, 21. august). *Hva innebærer et kunnskapsbasert barnevern?* Fontene Forskning. <https://fontene.no/forskning/hva-innebarer-et-kunnskapsbasert-barnevern-6.584.865256.ea60f96a93>
- Bakken, A. (2022). UngData 2022. *Nasjonale resultater*. (NOVA Rapport 5/22). OsloMet.
<https://oda.oslomet.no/oda-xmloi/bitstream/handle/11250/3011548/NOVA-rapport-5-2022.pdf?sequence=5&isAllowed=y>
- Bakken, T. L. (2020). *Håndbok i miljøterapi. Til barn og voksne med kognitiv funksjonshemming*. Fagbokforlaget.
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016). *Barne- og likestillingsdepartementets forskningsstrategi 2016-2020*. Regjeringen.
https://www.regjeringen.no/contentassets/84fbb7eef3074d99826b2b777f4d1b30/bld-forskningsstrategi-2016-2020_net.pdf
- Barnevernsloven (2021). *Lov om barnevern* (LOV-2021-06-18-97). Lovdata:
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97>
- Barnevernsproffene. (2017). *Innspill til ny barnevernslov*. [Høringssvar].
<https://www.regjeringen.no/contentassets/de50f3e53ce748bc98fad7b0987120da/barnevernsproffene.pdf?uid=Barnevernsproffene>.
- Baugerud, G. A., Vangbæk, S. & Melinder, A. (2018). Secondary Traumatic Stress, Burnout and Compassion Satisfaction among Norwegian Child Protection Workers: Protective and Risk Factors. *The British Journal of Social Work*, 48(1), 215-235.
<https://doi.org/10.1093/bjsw/bcx002>
- Befring, E. (2020). *Sentrale forskningsmetoder - med etikk og statistikk*. (2.utg.). Cappelen Damm Akademisk.

- Bourdieu P. (1987). Habitus och livsstilarnas rum. I D. Borady & M. Palme (Red.), *Kultursociologiska texter* (2.utg., s. 291-304.). Salamander.
- Braun, V. & Clarke, V. (2017). Thematic analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 12(3), 297-298. <https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>
- Braun, V. & Clarke, V. (2022). *Thematic analysis: a practical guide*. SAGE.
- Brinkmann, S. & Kvale, S. (2015). *Interviews. Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing*. (3.utg). SAGE Publications Ltd.
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2020). *Kvalitative metoder. En grunnbok*. (3.utg). Hans Reitzels Forlag.
- Brottveit, G. (Red.) (2018). *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder. Om å arbeide forskningsrelatert*. Gyldendal Akademisk.
- Bufdir (2021, 30. mars). *Bufdirs arbeid med forskning 2020*. https://www2.bufdir.no/globalassets/global/nbbf/bufdir/bufdirs_arbeid_med_forskning_2020.pdf
- Bufdir (2022a). *Anbefalinger om kompetanse og utdanning for barnevernsinstitusjoner*. <https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/anbefalinger-om-kompetanse-og-utdanning-for-barnevernsinstitusjoner2253.pdf>
- Bufdir (2022b, 14. mars). *Bufdirs arbeid med forskning 2022*. https://www2.bufdir.no/globalassets/global/nbbf/bufdir/bufdirs_arbeid_med_forskning_2022.pdf
- Callewaert, S. (1994). *Kultur, pædagogik og videnskap* (2.utg.). Akademisk Forlag
- Cowden, M. (2012). What's love got to do with it? Why a child does not have a right to be loved. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, 15(3), 325-345. <https://doi.org/10.1080/13698230.2011.572426>
- Creswell, J. W. & Creswell, J. D. (2023). *Research design. Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. (6.utg.). SAGE publications Inc.
- Damsgaard, H. L. (2010). *Den profesjonelle sosialarbeider*. Cappelen Akademiske Forlag.
- Drange, N., Hærnes, Ø. M., Markussen, S., Oterholm, I., Raaum, O. & Slettebø, T. (2022). *Barn, unge og familier i barnevernet - En longitudinell registerstudie. Delprosjekt 2: Hvordan går det med barna?* (Rapport 2/2022). Frischsenteret. https://www.frisch.uio.no/publikasjoner/pdf/rapp22_02.pdf
- Engelstad, F. (2005). *Hva er makt*. Universitetsforlaget.
- Ekeland, T. J., Bergen, R. & Myklebust, V. (2019). Evidence-based practice in social work:

- perceptions and attitudes among Norwegian social workers. *European Journal of Social Work*, 22(4), 611-622. <https://doi.org/10.1080/13691457.2018.1441139>
- Fangen, K. (2022, 06. september) *Kvalitativ metode*. De nasjonale forskningsetiske komiteene. <https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/metoder/kvalitativ-metode/>
- Fellesorganisasjonen (2020, 5.februar). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. FO. <https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- Finne, J. & Malmberg-Heimonen, I. (2012). Evidensbasert praksis – et veiskille i sosialt arbeid. *Tidsskrift for velferdsordning*. 26(1), 1-4. <https://doi.org/10.18261/tfv.26.1.1>
- Follesø, R. (2010). Ungdom, risiko og anerkjennelse. Hvordan støtte viljen til endring? *Tidsskrift for ungdomsforskning*. 10(1). 73-87. <https://journals.oslomet.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1048>
- Fromm, E. (1991). *Om kjærlighet*. (Hønningsdad, A. Overs). Aventura Pocket. (Opprinnelig utgitt 1956).
- Gadamer, H. G. (2003). *Forståelsens filosofi: Utvalgte hermeneutiske skrifter*. (Jordheim, H. Overs). Cappelen Akademisk Forlag. (Opprinnelig utgitt 1986/1993).
- Gadamer, H. G. (2012). *Sannhet og metode. Grunntrekk i en filosofisk hermeneutikk*. (Holm-Hansen, L. Overs.) Pax Forlag.
- Gergen, K. J. & Gergen, M. (2012). *Social konstruktion. Ind samtalen*. Dansk psykologisk forlag.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Fagbokforlaget.
- Halvorsen, K. (2002). *Forskningsmetode for helse- og sosialfag. Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Cappelen Akademiske Forlag.
- Haugsgjerd, S., Jensen, P., Karlsson, B. & Løkke, J. A. (2009). *Perspektiver på psykisk lidelse – å forstå, beskrive og behandle*. (3.utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Haugen, H. Ø. & Skilbrei, M. L. (2021). *Håndbok i forskningsetikk og databehandling*. Fagbokforlaget.
- Helgesen, L. A. (2021). *Menneskets dimensjoner. Lærebok i psykologi*. (4. utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Helsedirektoratet (2023, 5. januar). *Menn i kommunal helse- og omsorgstjeneste*. Helsedirektoratet. <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/personell-og-kompetanse-i-den-kommunale-helse-og-omsorgstjenesten/kjonn-alder-og-innvandringsbakgrunn/menn-i-kommunal-helse-og-omsorgstjeneste>

- Helse- og omsorgsdepartementet (2016). #Ungdomshelse – regjeringens strategi for ungdomshelse 2016–2021.
https://www.regjeringen.no/contentassets/838b18a31b0e4b31bbfa61336560f269/ungdomshelsestrategi_2016.pdf
- Hennum, N. (2002) *Kjærlighetens og autoritetens kulturelle koder: Om å være mor og far for norsk ungdom*. NOVA rapport 19:2002. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Honneth, A. (2008). *Kamp om anerkjennelse: om de sosiale konfliktenes moralske grammatikk* (Holm-Hansen, L. Overs). Pax.
- Husserl, E. (2004). *Idéer till en ren fenomenologi och fenomenologisk filosofi* (Jakobsen, J. Overs.). Thales. (Opprinnelig utgitt 1913).
- Isdal, P. (2017). *Smittet av vold. Om sekundærtraumatisering, compassion fatigue og utbrenthet i hjelperyrkene*. Fagbokforlaget.
- Jacobson K., Thelander, J. & Wästerfors (2011). *Sosiologi for sosionomer*. (Blomgren, E. Overs). Gyldendal Akademisk.
- Jakobsen, J. (2007). Krenkelse og kritikk. Anerkjennelse som sosialfilosofisk grunnkategori. *Agora*. 25(3), 448-456. <https://doi.org/10.18261/ISSN1500-1571-2007-03-22>
- Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (2017). *Kvalitativ analyse. Syv tradisjoner*. Hans Reitzels Forlag.
- Kaufmann, G. og Kaufmann. A. (2023). *Psykologi i organisasjon og ledelse* (6. utg.). Fagbokforlaget.
- Kayed, N. S., Jozefiak, T., Rimehaug, T., Tjelflaat, T., Brubakk, A. M. & Wichstrøm, L. (2015). *Resultater fra forskningsprosjektet: Psykisk helse hos barn og unge i barneverninstitusjoner*. (NTNU Rapport). Norges tekniske-naturvitenskapelige universitet. https://www.ntnu.no/trykk/publikasjoner/Barnevernrapport_RKBU/files/assets/common/downloads/Barnevernrapport_RKBU.pdf
- Krumsvik, R., J. (2014) *Forskningsdesign og kvalitativ metode: ei innføring*. Fagbokforlaget
- Kvale, S. (2007). *Doing Interviews*. SAGE Publications, Ltd.
<https://doi.org/10.4135/9781849208963>
- Kvale, S., & Brinkmann, S., (2015a). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal akademisk.
- Kvale, S., & Brinkmann, S., (2015b). *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndverk*. (3.utg.) Hans Reitzels Forlag.
- Kvaran, I. & Holm, J. (2012). *Barnevernsfaglig miljøterapi*. Cappelen Damm

- Høyskoleforlaget.
- Kvarv, S. (2010). *Vitenskapsteori - tradisjoner, posisjoner og diskusjoner*. Novus Forlag.
- Larsen, E. & Selnes, B. (1975). *Fra avvik til ansvar: En miljøterapeutisk tilnærming for ungdom i institusjon*. Tanum-Norli AS.
- Larsen, E. (2022). *Miljøterapi med barn og unge. Organisasjonen som terapeut*. Universitetsforlaget.
- Lausten, M. & Frederiksen, S. (2016). Do you love me? An empirical analysis of the feeling of love amongst children in out-of-home care. *International Journal of Social Pedagogy*, 5(1), 90-103. <https://doi.org/10.14324/111.444.ijsp.2017.07>
- Liao, S., M. (2012). Why children need to be loved. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, 15(3), 347-358. <https://doi.org/10.1080/13698230.2012.679422>
- Levin, I. (2021). *Hva er sosialt arbeid* (2.utg.). Universitetsforlaget.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and personality*. (2. utg.). Harper and Row.
- Moksnes, U. K. (2021). Psykisk helse og velvære hos ungdom – betydning av «opplevelse av sammenheng». I Ingstad, K., Moe, A., & Hedlund, M. (2021). *God helse : kunnskap for framtidens kommunehelsetjeneste* (s.228-244). Universitetsforlaget.
- Moland, L., E. & Bråthen, K. (2012). *Langturnus og hele stillinger i Bergen kommune. Arbeidstid i tjenester for utviklingshemmede og psykisk syke* (Fafo Rapport, 60/12). <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/langturnus-oghele-stillinger-i-bergen-kommune>
- NESH (2021, 16. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. De nasjonale forskningsetiske komiteene. <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Neumann, C. B (2021). Kjærlighet på bestilling - om staten, barnevernsarbeidere og følelser. *Tidsskriftet Norges Barnevern*. 98(4), 290-305. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2021-04-05>
- Neumann, C. B (2016). Children's quest for love and professional child protection work: the case of Norway. *International Journal of Social Pedagogy*, 5(1), 104-123. <https://doi.org/10.14324/111.444.ijsp.2017.08>
- NOU 2012: 5 (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling*. Barne- og familiedepartementet.
- NOU 2016: 16 (2016). *Ny barnevernslov Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Barne- og familiedepartementet.

- NOU 2023: 24 (2023). *Med barnet hele vegen. Barnevernsinstitusjoner som har barnas tillit*. Barne- og familiedepartementet.
- Nygaard, M. (2020). Frigjørende samfunnsvitenskap. I Jenssen, D., Kjørstad, M., Seim, S. & Tuft, P. A. *Vitenskapsteori for sosial- og helsefag* (s. 328-351). Gyldendal.
- Olberg, D. (2010). *De utvidete arbeidstidene. Om regulering av innarbeidingsordninger, langturnus og langvakter* (FAFO Rapport 35/10). Fagbevegelsens senter for forskning, utredning og dokumentasjon. https://www.faf.no/media/com_netsukii/20179.pdf
- Olsson, L. (2005). *La meg synge deg stille sanger*. Vigmostad Bjørke.
- Prop 106 L (2012-2013). *Endringer i barnevernloven*. Lovdata. <https://lovdata.no/pro/static/PROP/prop-201213-106.pdf>
- Prop 169 L (2016-2017). *Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre)*. Lovdata. <https://lovdata.no/pro/#document/PROP/forarbeid/prop-169-l-201617>
- Prop 133 L (2020-2021). *Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven*. Lovdata. <https://lovdata.no/pro/#document/PROP/forarbeid/prop-133-l-202021?from=NL/lov/2021-06-18-97/>
- Schibbye, A.-L., L. (2012). *Relasjoner. Et dialektisk perspektiv på eksistensiell og psykodynamisk psykoterapi*. Universitetsforlaget.
- Skivenes, M. (2018). Barnevern i endring, I Toresen, G., & Steinrem, I. (Red.). *Barnas barnevern: trygt, nyttig og samarbeidende for barn* (s. 12-40). Universitetsforlaget.
- Slotfeldt-Ellingsen, D. (2020). *Forskningsetikk. Yrkesetikk ved forskningsvirksomhet*. Universitetsforlaget.
- Stortinget. (2018, 6. mars). *Vedtak til lov om endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre)* (Lovvedtak 32 (2017–2018)). Stortinget. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Beslutninger/Lovvedtak/2017-2018/vedtak-201718-032/>
- Statistisk sentralbyrå. (2023). *Barneverninstitusjoner*. [Statistikk]. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/barne-og-familievern/statistikk/barnevernsinstitusjoner>
- Tanggaard, L. (2017). Fænomenologi som kvalitativ forskningsmetode. I Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. *Kvalitativ analyse. Syv traditioner* (s. 81-102). Hans Reitzels Forlag.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder* (5. utg). Fagbokforlaget.

- Thisted, J. (2018). *Forskningsmetode i praksis. Projektorienteret videnskabsteori og forskningsmetodik*. (2. utg.). Munksgaard.
- Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap og praksis. Innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Gyldendal Akademisk.
- Thomassen, M. (2020). Fenomenologiens mange ansikter. I Jenssen, D., Kjørstad, M., Seim, S. & Tufte, P. A. *Vitenskapsteori for sosial- og helsefag* (s. 104-134). Gyldendal.
- Thrana, H. M. (2013). Kjærlighet: en kjernekompetanse i profesjonelt barnevernsarbeid?. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 90(1), 15-17. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2013-01-02>
- Thrana, H. M. (2016). Kjærlighetens inntreden i barnevernet – en utfordring for den profesjonelle relasjon?. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 93(2), 96-109. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2016-02-03>
- Thrana, H. M. (2022). Kjærlighetens etikk i barnevern og sosialt arbeid. Universitetsforlaget
- United Nations (1989, 20. november). *United Nations Convention of the Rights of the Child*. United Nations. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/crc.pdf>
- Wifstad, Å. (2018). *Vitenskapsteori for helsefagene*. (2.utg.). Universitetsforlaget.
- Wilken, L. (2011). *Bourdieu for begyndere*. (2. utg.). Samfundslitteratur.
- Økland, I. H. & Sørsdal, L. M. (2020). Lov til kjærlighet. En studie av høringsuttalelsene til innføring av begrepet kjærlighet i barnevernloven. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 97(2), 126–145. <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2020-02-05>

Vedlegg 1: Intervjuguide

Intervjuguide til masteroppgave

Bakgrunn

- Hvor gammel er du?
- Kjønn?
- Hvilken utdanning har du?
 - > Hvorfor valgte du den utdanningen?
- Hvor lenge har du arbeidet som miljøterapeut i medlevertturnus på barnevernsinstitusjon?
- Hvorfor har du valgt å jobbe på barnevernsinstitusjon?

Det relasjonelle arbeidet på barnevernsinstitusjon

- Hvordan ser en vanlig arbeidshverdag ut for deg?
- Har du noen erfaringer/opplevelser med det relasjonelle arbeidet med ungdom som du ønsker å dele?
- Hva er viktig for deg når du skal danne en god relasjon til ungdommene på barnevernsinstitusjonen?
- Påvirker medlevertturnusen det relasjonelle arbeidet med ungdommene?
 - > Om ja, på hvilken måte?
 - > Om nei, hvorfor ikke?
- Hva kan du tilføye livene til ungdommene gjennom med miljøterapeutiske arbeidet?
- Hvilke profesjonelle egenskaper er viktig for å være en god miljøterapeut?
- Hvilke personlige egenskaper er viktig for å kunne være en god miljøterapeut?
- Jobber dere ut ifra noen spesielle metoder eller forståelsesrammer?
 - > Påvirker metodene/forståelsesrammene det relasjonelle arbeidet med ungdommene? Hvordan?

Tanker rundt kjærlighetsbegrepet

- Det er blitt lovfestet at barn og unge skal møtes med kjærlighet. Hva tenker du om dette?
- Hva legger du i begrepet *kjærlighet*?

- Har implementeringen av kjærlighetsbegrepet påvirket ditt arbeid med ungdommene?
 - > Om ja, vil du dele noen erfaringer om hvordan dette kan se ut?
 - > Om nei, hvorfor ikke?
- Har implementeringen av kjærlighetsbegrepet påvirket arbeidskulturen på ditt arbeidssted?
- Hva tenker du om kjærlighetsutøvelse på en barnevernsinstitusjon kontra barneverntjenesten?
- Profesjonell kjærlighet er et begrep som ofte nevnes i forbindelse med kjærlighetsbegrepet. Hva er dine tanker om dette?
- Slik du ser det, utgjør det en forskjell om profesjonsutøveren har egne barn eller ikke ved utøvelse av kjærlighet på barnevernsinstitusjon?
 - > Om ja, har du noen eksempler på dette?
 - > Om nei, hvorfor ikke?
- Det er en pågående debatt om kjærlighetsbegrepet der det argumenteres for både fordeler og ulemper ved begrepet.
 - > Ser du noen fordeler?
 - > Ser du noen ulemper?
- Har du noen eksempler på erfaringer der det har vært vanskelig å møte en ungdom med kjærlighet?

Vedlegg 2: Informasjon og samtykkeskjema til informantene

Informasjon om forskningsprosjektet

«Kjærlighet i praksis - Hvordan forstår miljøterapeuter kjærlighetsbegrepet og har de erfaring med kjærlighet i sin profesjonsutøvelse?»

I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for dette forskningsprosjektet og hva prosjektet innebærer for deg.

Formål

I denne masteroppgaven er formålet å fordype oss i hvordan miljøterapeuter på barnevernsinstitusjoner opplever det å utøve kjærlighet i sitt profesjonsarbeid og hvilke refleksjoner de har knyttet til dette. Vi ønsker å intervju fem miljøterapeuter på barneverninstitusjoner som går medleverturnus. Dermed har vi utarbeidet problemstillingen; «Hvordan forstår miljøterapeuter kjærlighetsbegrepet og har de erfaring med kjærlighet i sin profesjonsutøvelse?».

Vårt ønske er at denne masteroppgaven kan gi oss en bedre forståelse av hvordan det oppleves å være miljøterapeut og hvordan kjærlighetsbegrepet påvirker det relasjonelle arbeidet mellom miljøterapeuter og ungdommer. Videre håper vi at denne oppgaven kan være et bidrag for å belyse et dagsaktuelt tema, samt styrke oss og andre i det miljøterapeutiske arbeidet med barn og ungdom.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen på Vestlandet, avdeling Kronstad er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor er du inkludert i studien?

Vi vil intervju fem miljøterapeuter som er ansatt i medleverturnus ved ulike barnevernsinstitusjoner i Bergen og omegn med minimum treårig helse- og sosialfaglig utdanning. Aldersspennet i vår studie er mellom 22 til 70 år og det er ønskelig å intervju både kvinnelige og mannlige miljøterapeuter.

Hva innebærer prosjektet for deg?

I denne studien er det ikke nødvendig med sensitive opplysninger, men vi ønsker å kunne

oppgi alder og kjønn. Vi vil gjennomføre kvalitative intervju for å innhente refleksjoner og erfaringer fra den enkelte miljøterapeut. For å sikre at vi gjengir opplysningene korrekt i vår analyse, samt unngå forstyrrende notering underveis i intervjuet, ønsker vi å ta opp samtalen på båndopptaker. Lydfilen vil lagres på en kryptert harddisk og fortløpende bli transkribert og deretter slettet fra båndopptaker og harddisk.

Du kan protestere

Du kan når som helst protestere mot at du inkluderes i dette forskningsprosjektet, og du trenger ikke å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du velger å protestere.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Masterstudenter: Amalie Sortland Johannessen og Sina Flatøy Bakka, samt veileder Inger Kristin Heggdalsvik
- Datamaterialet i form av lydfil vil fortløpende transkriberes i et Word-dokument og lagres på kryptert harddisk. Lydfilen vil da slettes. Etter endt masterskriving vil transkribert intervju også slettes.
- Navn vil aldri benyttes verken ved lagring av datamateriale eller i masteroppgave. Det vil kun være alder og kjønn som fremkommer som opplysninger.
- Du vil være anonymisert i masteroppgaven med unntak av alder og kjønn og at du arbeider som miljøterapeut i Bergen og omegn.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er innen 07.06.2024.

- Personopplysninger i form av lydfil og transkribert dokument vil slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg fordi forskningsprosjektet er vurdert å være i allmennhetens interesse, men du har anledning til å protestere dersom du ikke ønsker å bli inkludert i prosjektet.

På oppdrag fra Høgskolen på Vestlandet (HVL) har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandørs personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- å protestere
- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer eller å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet. Veileder, Inger Kristin Heggdalsvik. Telefon: 55587842. Mail: Inger.Kristin.Heggdalsvik@hvl.no.
- Student, Sina Flatøy Bakka. Telefon: 48025426. Mail: 572771@stud.hvl.no.
- Student, Amalie Sortland Johannessen. Telefon: 47706035. Mail: 572737@stud.hvl.no
- Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen. Telefon: 55587682. Mail: Trine.Anikken.Larsen@hvl.no.

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen av prosjektet som er gjort av Sikts personverntjenester, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen,

Inger Kristin Heggdalsvik
(Prosjektansvarlig/Veileder)

Sina Flatøy Bakka
(Student)

Amalie Sortland Johannessen
(Student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet “Hvordan arbeider ansatte på barneverninstitusjon med mulig seksuell utnyttelse av ungdom over nett?”, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Vurdering av behandling av personopplysninger

05.06.2024, 16:03

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer 471174	Vurderingstype Standard	Dato 22.11.2023
----------------------------------	-----------------------------------	---------------------------

Tittel

Kjærlighet i praksis - Hvordan forstår miljøterapeuter kjærlighetsbegrepet og har de erfaring med kjærlighet i sin profesjonsutøvelse?

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for helse- og sosialvitenskap / Institutt for helse- og omsorgsvitenskap

Prosjektansvarlig

Inger Kristin Heggdalsvik

Student

Sina Flatøy Bakka / Amalie Sortland Johannessen

Prosjektperiode

27.11.2023 - 07.06.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Allmennhetens interesse (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav e)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 07.06.2024.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. Vi har nå vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene.

LOVLIG GRUNNLAG

Behandlingen av personopplysninger er nødvendig for allmennhetens interesse (forskning), jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 e), jf. personopplysningsloven § 8. Prosjektet gjør nødvendige tiltak for å ivareta de registrertes rettigheter og friheter, jf. art. 89 nr. 1. I vår vurdering har vi lagt vekt på at omfang er lite, grad av sensitivitet lav og at varigheten er kort.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt og hvilke databehandlere du kan bruke. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.).

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!